

Naročnina

za državo SHS:
na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 30

Sobotna izdaja:
celoletno
v Jugoslaviji Din 40
v inozemstvu 60

SLOVENEK

Cene inseratov:
Enostolpna petstina vrsta
malih oglaš po Din 1.50 in
Din 2.—, večji oglaš nad
45 mm višine po Din 2.50,
veliki po Din 3.— in 4.—,
oglaš v uredniškem delu
vrstica po Din 6.—.

Pri večjem naročilu popust.
Izhaja vsak dan izveniš
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.
Poština plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 50, upravnništva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Cekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.565, Zagreb 59.011, Praga in Dunaj 24.797.

K Besarabskemu sporu.

Mac Donald je te dni dejal, da je nova svetovna vojna neizogibna, ako se ne preči izmirjenje med Francijo in Nemčijo na eni ter med Rusijo in zapadnimi vele-silami na drugi strani. Kajti v tem slučaju postane Rusija in Nemčija naravna za-veznika, katerima ne bo težko najti part-nerjev, kar bo imelo za posledico razdeli-tev sveta v dva tabora, ki bosta v pripravnem trenutku posegla po »ultima ratio« vojske.

Jugoslavija ima kakor vse druge po vojski nastale manjše države spričo tega jako težavno stališče. Priznati moramo, da je dr. Ninčič — če izvzamemo nesrečno po-godbo glede Reke — dozdaj zelo previdno vodil našo zunanjo politiko, da se izogne vsakemu konfliktu in da se na nobeno stran preveč ne angažira ter ne nalaga naši državi nobenih obveznosti, ki bi jo v resnem slučaju mogle izpostaviti nevarnosti, da se lepega dne znajde namesto z zmagovalci s premaganimi. Tega kurza je želeli tudi v bodoče.

Naše zavezništvo s Francijo je odkrito-srčno, poteka iz srčnih simpatij in je ob-enem v našem interesu. To zavezništvo nas varuje pred Nemčijo, Mažarsko in eventualno tudi pred Italijo. Dobri, čeprav ne pristrani odnosi z Italijo so — ako ne bi bili kupljeni za preveliko ceno — tudi nujno potrebni. V novem času pa raz-voj zunanje političnega položaja kategori-čno zahteva ne samo korektnih, ampak ož-jih odnosov z Rusijo, ako naša diploma-cija ni bila tako dalekovidna, da ni že dav-no ustvarila takega razmerja, ki s formal-nega stališča kljub raznim napačnim ko-rakom od strani naše vlade pravzaprav ni-koli ni bilo prekinjeno. Ne gre tu za vprašanje boljševiške Rusije, ampak za Rusijo kot tako, kot veliko slovansko državo, ne-glede na njen notranji ustroj.

Ruska država postaja čedalje bolj go-vočen činitelj na mednarodni pozornici. Kakor je ni mogla razkosati v Brest-Litov-sku Nemčija, tako se ni posrečilo zapadni antanti z Japonijo in Ameriko vred jo s pomočjo intervencije znatno oslabiti. Ru-sija bo odigrala veliko nalogo, ki ji je na-menjena, tudi pod kmetsko-delavsko vla-do. Ako je potrebna korektura verzajškega miru in z njim zvezanih poznejših med-narodnih pogodb in činov, ki so nas oro-pali slovenskega dela Koroške in Primorja, bo to korekturo mogla izsiliti le Rusija in jo tudi bo nekoč. Rusija je naš naravni, najboljši in najbolj zanesljivi zaveznik. Za-to zaradi prijateljstva s komurkoli drugim ne smemo pod nobenim pogojem in z no-beno ceno zaigrati prijateljstva, ki nas de-jansko veže in mora vezati z veliko Ru-sijo.

Zato je vsa jugoslovanska javnost te dni z radostjo pozdravila vest, da naša vla-da noče s Francijo in Romunijo skleniti konvencije, ki bi bila naperjena proti Ru-siji. Svoje račune z Rusijo naj Romunija poravnava sama, kakor ve in zna. Mi nečemo in ne smemo biti jez, ki naj v prid zapa-dnim vele-silam Rusijo loči od Balkana. Na-sprotno! Mi le želimo, da Rusija tudi na jugovzhodu Evrope zopet prevzame sta-lišče, ki ji gre.

Prav zato pa nas je presenetilo, da v zadnjem momentu zopet poročajo iz Bel-grada, da se vršijo velike intrige v svrhu, da se angažiramo za Romunijo proti Rusiji. Mi proti takemu angažmaju resno svari-mo. Tak angažma bi bil praktično brez pomena, ker narodi Jugoslavije nikoli ne bodo sledili nobenemu pozivu, da naj na-stopijo proti največji slovanski državi v korist Vlahov. Pač pa bi taka nepremišlje-na politika našo državo pred očmi ruske države kompromitirala, nam zapravila vse naravne simpatije Rusije in oropala njene pomoči v bodočnosti, ko jo bomo krvavo potrebovali.

G. Pašića, ki najbrž tiči za temi intri-gami, je treba opozoriti, da bo njegova protijudska kabinetna politika doživela polom in da se bo, ako na tej poti vztraja, med točkami obračuna, ki mu ga bodo pre-zentirali ob svojem času narodi Jugosla-vije, nahajala tudi točka o njegovi proti-ruski politiki v vprašanju Besarabije.

Zunanja politika v službi Pašićevih intrig.

BESARABSKO VPRAŠANJE NAJ POMAGA PADLI PAŠIČEVI VLADI. — POTO-VANJE V PARIZ.

Belgrad, 23. aprila. (Izv.) Kakor kaže-jo vsi znaki, pripravlja današnji režim no-vo veliko intrigo ali bolje rečeno, zločin nad državo, da bi se obdržal na oblasti. Belgrajski Presburo spušta te dni vesti v svet o zblizanju med Francijo in Romunijo in s tem vsprejeto vesti o potovanju kra-ljeve dvojice v Pariz. Kar se tiče zveze med Romunijo in Francijo, je po poslednjih ve-steh to gotova stvar in je posledica fran-coske protiruske politike. Tako zvezo je bilo mogoče že vnaprej videti, kajti že ta-koj po neuspehu dunajskih rusko-romun-skih pogajanj je francoska vlada odposlala vsem državam male antante noto, v kateri zahteva, da se te države odločijo za blok proti Rusiji in z oboroženo silo pomagajo Romuniji.

»Slovenec« je o tej noti poročal 9. aprila in pristavil, da se posebne nade stav-ljajo na Jugoslavijo. Posebno poslednje dni se je močno opazilo v diplomatskih krogih, da se Francija in Romunija trudita, da v ta blok pridobita tudi Jugoslavijo. Dosedaj so bili odgovorni faktorji precej rezervirani napram pritiskom, kajti očitno je, da je celokupno prebivalstvo Jugoslavije proti vsaki avanturistični akciji proti slo-vanski Rusiji, posebno proti kakršnikoli-bodi oboroženi akciji v prid Romunije, ki je ravno v zadnjem času pokazala, kako iskren zaveznik in prijatelj da je. Očitno pa je, da Romunija nima prav nobenih prav-do Besarabije, katere slovanski in dru-go prebivalstvo si želi prav iskreno, da se osvobodi nasilnega vlaškega jarma. Kljub temu dejstvu pa se zdi, da je v odločujočih faktorjih nastopil preobrat. Tako razširjajo radikalni agentje vest, da je vlada že v so-boto, to je 19. aprila javila francoski vladi o oficelnem obisku naše kraljeve dvojice v Parizu in da bosta kralja spremljala v Pariz g. Nikola Pašić in g. dr. Momčilo Ninčič. V zvezi z vestjo o kraljevem potovanju v Pariz pa listi tudi javljajo, da se bo pri tej priliki sklenila med našo državo in Francijo zveza, kakor z Romunijo. Te vesti zelo dišijo po Pašićevih metodah, ker se nikakor ne more misliti, da bi vlada, ki se nahaja v demisiji, mogla javljati o tem, kdaj se bo vršilo kraljevo potovanje in kdo bo kralja spremljal, in se na ta način ne samo pred našo, ampak tudi pred evrop-sko javnostjo ta akutna kriza in njeno reševanje označi kot zahrbtna balkanska ko-

medija. Kajti s takimi vestmi se naravnost pre-judicira končna odločitev najvišjih fak-torjev in vzbuja mnenje v javnosti, da od-ločitve takega faktorja sploh ni. Ker je ab-solutno nemogoče, da bi taka zakulisna igra bila zamišljena kot resna zunanje politična akcija se z ozirom na osebe, ki igrajo glav-no vlogo, smatra, da je to poslednji poskus Pašića, da se obdrži na oblasti, brez ozira, ali je to v škodo državi in njenemu zuna-nje političnemu prestižu.

Verjetno je, da je vlada dotično obve-stilo poslala francoski vladi. Verjetno je, da je pristala na zvezo proti Rusiji in tudi je verjetno, da namerava postaviti odloču-joče kroge pred gotovo dejstvo, kar bo do-bro služilo francoski diplomaciji, ki bo brez dvoma zahtevala od vlade izpolnitev storjenih korakov. Verjetno je vse to, kajti predstavniki današnjega režima korupcije in nasilja so zmožni vsega, samo da še ostanejo na oblasti. Tudi vesti romunskih, deloma tudi francoskih listov, ki že nekaj dni pišejo o teh intrigah proti interesom države in ljudstva, vedo povedati, da igra veliko vlogo g. Spalajković, naš poslanik v Parizu. Kolikor pa on še ni uspel, mu naj pomaga dr. Momčilo Ninčič, ki potuje v Marseille navidežno k bolni materi. Kljub tej tako spretno zamišljeni intrigi pa se v resnih političnih diplomatskih krogih sma-tra za izključeno, da bi mogel tak načrt Pašićev režim rešiti. Nasprotno se smatra, da bi si s tem Pašić zadal poslednji udarec, kajti ni ga resnega politika, ki bi danes smatral za mogoče, da se Pašiću in Pri-bičeviću poveri nova vlada, ki naj bi izpelja-la volitve. Rezultat novih volitev ne bi mo-gel rešiti krize, marveč bi jo samo zavrtil. Če se v tem slučaju vzame najboljši slučaj, da bi se s vsem nasiljem in korupcijo taki vladi posrečilo dobiti vse mandate Davido-vičevcev v Srbiji, bi ostala kriza odprta in bi se pretvorila v resno državno krizo. Na večji uspeh pa taka vlada ne more ra-čunati.

Ta manever Pašića in Pribičevića in njune okolice se splošno obsoja. V opo-zicionalnih krogih vlada optimistično razpo-loženje in prepričanje, da se bo kriza rešila parlamentarno in da bo nova delovna vlada iz parlamentarne večine, kar je edini izhod iz položaja, da se definitivno pome-de s korupcijo in nasiljem in s takimi čisto bizantinsko-balkanskimi metodami.

Dr. Ivanić in Nastas Petrović v Zagrebu.

INFORMATIVNI RAZGOVORI S HRVATI.

Zagreb, 23. aprila. (Izv.) V ponedeljek se je pripeljal v Zagreb dr. Momčilo Iva-nić, danes zjutraj pa radikalni poslanec Nastas Petrović. Prihod teh dveh srbijanskih politikov je izzval posebno po-zornost. Dr. Ivanić se je večeraj sestal z dr. Mačkom, Predavcem in dr. Lorkovi-ćem, danes sta se pa Petrović in dr. Iva-nić sestala s predstavniki HRSS in Hrvat-ske zajednice. Na sestanku so pretresali politični položaj. Popoldne sta se oba po-ponovno sestala z dr. Lorkovićem in dr. Krnjevićem, ker je dr. Maček odpotoval na Dunaj, Predavec pa v Dugoselo. O na-menu njunega prihoda se širijo razne kom-binacije. Govori se, da so z njunim pri-hodom nastopili neki novi momenti v raz-voju krize in da je Petrović prišel z ne-kimi konkretnimi predlogi z ozirom na razvoj razmer v radikalni stranki.

Vašem dopisniku je nocoj izjavil član predsedstva HRSS, ki je prisostvoval se-

stanku: Dr. Ivanić je prišel v Zagreb kot naš stari znanec, ki je že v Belgradu pri-šel pogosto z nami v stik. Poslanec Pe-trović ni prišel niti v Pašićevem imenu, niti v imenu enega dela radikalne stranke, niti z novimi kombinacijami, marveč je prišel in govoril v svojem lastnem imenu. Na sestanku se je v glavnem govorilo o razvoju krize in sta Petrović in dr. Ivanić o tej stvari izrazila svoje mišljenje, enako tudi predstavniki HRSS. Po tem sestanku v razvoju krize ni prišlo do novih mo-mentov in položaj je še vedno nejasen.

RAZGOVORI Z RADIČEM.

Zagreb, 23. aprila. (Izv.) Včeraj je od-potovalo na Dunaj več poslancev HRSS, med njimi dr. Maček, Ivica in Pavel Radić in Zagatić. Danes se je odpeljal tudi posl. Karlo Kovačević. Te dni odpotuje na Du-naj še nekaj poslancev, da se razgovore z Radićem o političnem položaju.

PRED PRAVOSLAVNIMI PRAZNIKI
KRIZA NE BO REŠENA.

Belgrad, 23. aprila. (Izv.) Tekom da-našnjega dne z ozirom na odsotnost kra-lja in njegov pozni prihod v Belgrad ni bil storjen noben nov korak za reševanje krize. Za jutri še ni bilo oddano nobeno vabilo politikom. Gotovo je, da ne bo kri-za rešena pred pravoslavnimi velikonočni-mi prazniki, ki prično že v petek.

Vrnitev kralja v Belgrad.

Belgrad, 23. aprila. (Izv.) Danes ob 6. uri in 40 minut se je pripeljal kralj Aleksander v Belgrad. Na kolodvoru ga je pričakovala celokupna vlada. Kralj je na to počakal na kolodvoru do 7. ure, ko se je pripeljal vlak s kraljico Marijo, nakar se je odpeljal kralj s kraljico Ma-rijo in prestolonaslednikom Petrom v dvor.

NAMEN POTOVANJA LJUBE JOVANO-VIČA.

Belgrad, 23. aprila. (Izv.) Glede poto-vanja g. Ljube Jovanovića izvemo iz do-bro poučenih krogov zanimive podrobnos-ti. O priliki reševanja sedanje krize so radikali širili vesti, da bodo 15. aprila vdrli v Makedonijo »Makedonstvujušci«, da bodo izbruhnili veliki nemiri in da je s tem v zvezi Radić. Kakor se je v poteku krize videlo, so te intrige nekaj časa vpli-vale. Zato so se jih radikali pričeli poslu-ževati tudi sedaj. Vendar pa so radikali začetek teh nemirov preložili na poznejši datum. Da bi najvišji faktorji kontrolirali te vesti, ki naj bi opravile nasilje in hegemonistično vlado Pašić-Pribičevićev, se je moral Ljuba Jovanović podati na lice mesta, kjer se je mogel prepričati, da so vesti iz trte izvirne. Dotično poročilo je Lju-ba Jovanović moral predložiti tudi najviš-jim krogom.

AGITACIJSKO POTOVANJE G. PAŠIČA.

Belgrad, 23. apr. (Izv.) Nekateri listi javljajo, da namerava Pašić na pravoslavni velikonočni ponedeljek odpotovati v Bjelino v Bosni na velik radikalni shod. Kolikor izvemo, je ta vest točna. Ves bjelinski okrug se je namreč odločno izjavil proti politiki Pašić-Pribičevića in celo radikalne poli-tične organizacije so se izjavile za sporaz-umno politiko s Hrvati in Slovenci. Da bi nezadovoljstvo radikalnih volivcev ublažili, ker se je iz tega okrožja pričelo širiti na ostale kraje, so radikali sklenili, da odpo-tuje sam Pašić, da bi s svojim vplivom na maso dosegel zboljšanje. V to svrhu so avi-rirane vse oblasti, ki delajo velike pripra-ve za to zborovanje radikalov v Bjelini.

Poincare proti izpraznitvi Poruhrja.

Pariz, 23. aprila. (Izv.) Poincaré je re-paracijski komisiji sporočil svoje stališče glede zasedbe ruhrskega ozemlja. On za-stopa mnenje, da Francija kljub drugač-ne-mu mnenju izvedencev ne more prej iz-prazniti zasedenega ozemlja, dokler Nem-čija ne izpolni svojih obveznosti.

MEDNARODNO POSOJILO NEMČIJI ZAGOTOVLJENO?

Berlin, 23. aprila. (Izv.) »Die Zei-ten«, organ Stresemannov poroča, da je posojilo za Nemčijo v znesku 800 milijonov zlatih mark zagotovljeno. 400 milijonov podpiše Amerika, 300 milijonov Anglija, ostanek pa manjše države.

V NEMČIJI KANDIDIRA 23 STRANK.

Berlin, 23. aprila. (Izv.) Za nove dr-žavnozbornske volitve je priglasilo 23 strank svoje kandidate.

POGAJANJA MED FRANCIJO IN ROMU-NIJO ZASTALA.

Rim, 23. aprila. (Izv.) »Giornale d'Ita-lia« poroča o zastoju v pogajanjih med Francijo in Romunijo. Francija se baje no-če zavezati, da bi pomagala Romuniji v slučaju ruskega napada, ampak hoče to ob-veznost prevzeti nase le v slučaju, če bi se tudi Jugoslavija zavezala pomagati Ro-munom proti Rusiji. Na tozadevno vpraša-nje pa je odgovoril dr. Ninčič, da sedanja vlada ne more o tem sklepati, ker se na-haja v ostavki.

ČEŠKI LISTI O POGODBI MED FRAN-CIJO IN JUGOSLAVIJO.

Praga, 23. aprila. (Izv.) Češki listi po-ročajo, da so poročila raznih francoskih li-stov o sklepu posebne vojaške pogodbe med Francijo in Jugoslavijo preuranjena.

AMERIKA NE PRISTOPI K DRUŠTVU NARODOV.

Newyork, 23. aprila. (Izv.) V nagovo-ru na časnika je izjavil predsednik Coo-lidge, da Amerika ne bo pristopila Dru-štvu narodov. Je pa za to, da dobi Nemčija mednarodno posojilo.

VELIKI FAŠISTOVSKI SVET.

Rim, 23. aprila. (Izv.) V prvi seji ve-likega fašistovskega sveta, ki te dni zbo-ruje tukaj, je imel Mussolini daljši govor, v katerem je označil položaj v deželi kot dober. Naglasil je potrebo, da se v faš-istovski stranki uveljavi najpopolnejša di-sciplina in podpira vlada v njenem na-

rodnem delu. - Sprejeli so demisijo stran-kinega vodstva in sklenili, da imenujejo začasno novo vodstvo, ki ga bo moral potrditi narodni svet, ko se snide meseca junija.

PRIZNANJE GRŠKE REPUBLIKE.

Rim, 23. aprila. (Izv.) Italijanska vlada je priznala grško republiko.

REPUBLIKANSKI ZAŠČITNI ZAKON V GRČIJI.

Atene, 23. aprila. (Izv.) Danes je bil razglašen zakon, ki pod kaznijo prepoveduje vsak nastop proti republikli. Zakon bo v veljavi 10 let.

NOVA DANSKA VLADA.

Kodanj, 23. aprila. (Izv.) Nova vlada je sestavljena tako-le: državni minister trgovine in industrije Stauning, zunanje zadeve grof Moltke, prosveta gospa Nina Bang, finance Bramsnaes.

NOVI ČEHOSLOVAŠKI POSLANIK V BERLINU.

Berlin, 23. aprila. (Izv.) Za čehoslovaškega poslanika v Berlinu bo imenovan namesto umrlega Tusarja sedanji čehoslovaški poslanik na Dunaju dr. Krofta.

POMILOŠČENJE V BOLGARIJI.

Sofija, 23. aprila. (Izv.) Sobranje je sprejelo zakon, po katerem so pomiloščeni vsi udeležniki lanskim agrarnim in komunističnim nemirov. Izvzeti so voditelji in povzročitelji, okoli 40 po številu.

POINCARÉ ZA KIJEVŠKE OBSOJENCE.

Pariz, 23. aprila. (Izv.) Poincaré je brzojavil Čičerinu, da se nikakor ne namerava vmešati v rusko notranjo politiko, kar je izjavil tudi v senatu, ampak opozarja rusko vlado le na človečnost, ki jo naj ta pokaže napram obsojenim profesorjem v Kijevu.

ZA ZDRUŽITEV VSEH EVROPSKIH DRŽAV.

London, 23. aprila. (Izv.) Na konferenci neodvisne delavske stranke v Yorku so sprejeli resolucijo, naj se vse evropske države združijo v celoto po vzoru Zedinjenih držav.

PROFESOR DR. PALTAUF †.

Dunaj, 23. aprila. (Izv.) Znameniti profesor za patološko anatomijo dr. Paltauf je sinoči umrl.

COOLIDGE PROTI STISKANJU ROKE.

Washington, 23. aprila. (Izv.) Senator Hefflin je trdo prijel predsednika Coolidgea, ker je ta sklenil odpraviti tradicionalno navado, da sme vsak ameriški državljani svojemu predsedniku stisniti roko pri splošnem sprejemu. Coolidge je odgovoril, da vztraja pri svojem sklepu, ker potrebuje svojo moč za to, da bo izdatno kaznoval krivce v znani petrolejski korupcijski aferi.

ODLIKOVANJE SVEN HEDINA.

Berlin, 23. aprila. (Izv.) Akademija znanosti v Stockholmu je izvolila znanega raziskovalca Tibeta Sven Hedina za svojega predsednika.

UBIT ANARHIST.

Pariz, 23. aprila. (Izv.) Znanega anarhista Faurea so danes našli ubitega na cesti. Baje je prejel že pred par dnevi več grozljivih pisem od neznane strani.

Velika železniška nesreča v Italiji.

Doslej našli 21 mrtvih.

Belinzona, 23. aprila. (Izv.) Pri postaji Belinzona sta danes ponoči okoli 2 ure trčila milanski in curiški ekspresni vlak. Nesreča se je pripetila, ker je vodja curiškega vlaka prezrl signal. Obe električni lokomotivi sta se razbili, en potniški voz pa se je vnel in je zgorel s potniki vred. V ostalih vagonih so skoro vsi potniki več ali manj poškodovani. Doslej so našli 21 mrtvih, 10 oseb pa so prepeljali v bolnišnico. Identitete zgorelih potnikov doslej še niso mogli ugotoviti.

Izjava Litvinova o Besarabiji.

Namestnik zunanjega komisarja Litvinov je izjavil poročevalcu Roste sledeče glede neuspeha pogajanj na Dunaju.

»Ker ni drugega vzroka, si moramo razlagati nenadno nepopustljivost romunske vlade s kakim novim političnim dogledom. Z ozirom na to pride v poštev samo francosko priznanje pariške pogodbe o Besarabiji. Romunija, kakor tudi druge oprode nekdanje antante, se še vedno ni odvadila misliti, da se rešijo vsa večja mednarodna vprašanja samo v Parizu in Londonu. Bo že videla, da računa brez gospodarja. Besarabsko vprašanje bo igralo veliko vlogo pri naših pogajanjih z londonsko vlado. Neuspeh dunajske konference bo tudi svarilo za države, ki še niso priznale aneksije Besarabije. Mislim, da ne bo hotela Japonska pridobiti še ene točke v seznamu njenih krivic napram Rusiji ravno sedaj, ko z nami hoče skleniti pogodbo. Tudi Italija ne bo riskirala — Romunom ali pa Francozom na ljubo — svoje ruske trgovine. Vsako pomoč Romuniji v besarabskem vprašanju bomo smatrali kot izraz sovraštva proti nam. Zahtevamo plebiscit, katerega pravila se naj določijo v soglasju z besarabskim prebivalstvom in sovj. vlado. Dokler se ne izvrši to ljudsko glasovanje, bomo smatrali Besarabijo kot neločljiv del Ukrajine in sovjetske zveze.«

Upor v Turkestanu.

»Segodnja« poroča o nadaljnjih uspehih turkestanskih vstašev, ki so uničili železniško progo v smeri na Ashabad in Samarkand. Rdeči oddelki so se morali umakniti iz Samarkandskega okraja, ker imajo vstaši močno artilerijo. Sovjetska vlada bo lahko pričela zasledovanje vstašev šele potem, ko bodo posebni tehnični oddelki odstranili zapreke na progi in zopet vzpostavili promet po železnici.

Politične vesti.

✚ Shod SLS v Trebnjem. Na velikonočni ponedeljek se je vršil v Trebnjem zelo dobro obiskan shod SLS. Obširno je poročal o političnem položaju poslanec dr. Kulovec. Zborovalci so soglasno odobrili taktiko Jugosov. kluba.

✚ Shod zaupnikov SLS za novomeški sodni okraj. Na velikonočni torek so napolnili zaupniki SLS, dasi je bilo lepo vreme in je na kmetih polno dela, dvorano rokodelskega doma v Novem mestu. Na shodu je poročal o političnem položaju in drugih aktualnih vprašanjih poslanec dr. Kulovec. Daljša debata se je razvila o občinskih volitvah in organizatoričnih

vprašanjih. Zborovalci so soglasno izrekli zaupnico Jugoslovanskemu klubu.

✚ Denar iz Rusije. V sedanji politični krizi so igrale veliko vlogo ponarejene pobotnice, ki naj bi služile kot dokaz, da je Radić prejemal denar iz Moskve. Sprva so dolžili ponarejanja nekega Grauerja, ta pa je zopet obdolžil ponarejanja znanega dr. Manka Gagliardi, da je ta ukradel na ruskem poslanstvu na Dunaju 9 tozadev-nih pobotnic in jih 7 dal na razpolago belgrajski vladi. Dr. Gagliardi je pa na to očitanje poslal zagrebškemu »Hrvatcu« sledeči popravek: »Ni res, da bi bil jaz ukradel na ruskem poslanstvu 9 pobotnic, ker sploh nikdar nisem bil na ruskem poslanstvu. Zato izjavljam, da so vse »pobotnice«, ki bi bile komurkoli izročene v mojem imenu, navaden falzifikat in zloraba mojega imena. Vsega je kriv pisar SHS-poslanstva na Dunaju Mihajlo Ranković. — Besedo imata sedaj naš vnani minister dr. Ninčić in pa »Jutro«, ki je en tak falzifikat objavilo, recimo, v dobri veri, gotovo pa v poštenem namenu koristiti z objavo samostojni demokratski stranki.

✚ Pašić na agitaciji. Radikalni prvaki nameravajo prirediti 29. t. m. velik shod v Bjelini v Bosni, ki bi se ga udeležil tudi Nikola Pašić. Za Pašićev sprejem delajo bosenski radikali velike priprave. Pašić čuti, da so se mu začela v stranki tla nekoliko majati, da ne odobravajo več njegove politike in njenih političnih metod vsi slepo; zato si hoče utrditi svojo veljavo z agitacijskimi potovanji, dasi gre že v 80. leto. Bosno smatra za ta svoj namen kot najpri-mernejšo.

Beleške.

Resnica oči kolje. »Slovenski narod«, ki, odkar obstoja, svoje politične nasprot-nike obsipa z lažjo, obrekovanjem in za-bavljanjem, se jako zgraža nad članki, ki smo jih ob velikonočnih praznikih objavljali proti režimu korupcije in nasilja. Saj ven-dar ni naša krivda, če ta režim uganja svo-je orgije ravno ob katoliški veliki noči. Mo-ralno zgražanje »Slovenskega naroda« je tako stvarno neopravičeno kakor hinavsko. Stvarno neopravičeno zato, ker korupcije, ki jo uganja sedanja vlada pod vodstvom Nikole Pašića, pač ni mogoče nazvati dru-gače kakor korupcijo in njenega najvišje-ga zaščitnika očeta korupcije, ker od njega izhaja. Gospoda Pribičevića pa, ki je ko-rupcijski sistem priskočil z izdajstvom na pomoč, tudi ni mogoče nazvati drugače ka-kor tak čin zasluzi. Mi mu vendar ne mo-remo reči, da je angel, če pomaga vzdržati režim, ki gazi zakon. najema tolpe Srnao-cev, da svoje nasprotnike tolovajsko napa-dajo in ubijajo ter državni voz poriva še globlje v blato, nego že je. Komur je mar blagor države in njenega prebivalstva, ne sme molčati k sistemu, ki ruši politično poštenost, uvaja revolucijo ter upropašča Ju-goslavijo. To bi bilo skrajno nemoralno, kakor bi bilo neumno, boriti se proti take-mu pokvarjenemu in nasilnemu režimu s konfeti ali laškimi karamelami. Zgražanje »Slovenskega naroda« pa je tudi hinavsko. Kajti ta list in njegov tovariš »Jutro« dan na dan napadata SLS na najgrši način, bla-tita njene vodivne politike, predvsem dr. Korošca, obrekujeta in psujeta ter progla-šata pavšalno SLS in vsakega njenega pri-staša za ničvrednega, pozivljajoč na »uni-čenje klerikalizma« z vsemi sredstvi. Te-ga »Narod« seveda ne vidi, kajti njemu je vse dovoljeno, ni pa dovoljeno po resnici

in pravici ožigosati nemoralni režim njenih patronov Pašića in Pribičevića. In »Sloven-skega naroda« ni prav nič sram, da na tak indirektn način upravičuje poboje, ki se vršijo pod sedanjim režimom, in ta režim korupcije in nasilja zagovarja. Globoko je padel!

Prav lepo je pohvalil samega sebe včerajšnji »Narod« s sledečo notico: »Naš članek Spoznanje, v katerem smo naslikali dvolično politiko naših klerikalcev, ki igrajo drugo vlogo doma in drugo vlogo v Belgradu, je v celoti ponatisnila dne 19. t. m. beogradska »Samouprava« v znak, da se z našimi nazori popolnoma strinja. Nadejamo se sedaj, da bo ta članek imel v Belgradu tudi praktične posledice —, t. j. da bodo merodajni krogi prene-hali favorizirati klerikalce, kar se je doslej žal sistematično prakticiralo.« — Nadejamo se, da bo »Slovenski narod« vedno tako odkritosrčen kot je bil včeraj in da bo vselej pri svojih člankih o »klerikalcih« pridejal izrečno opombo, da so ti članki pisani v »Informacijo belgrajskih krogov«, t. j. z name-rom ovaduštva. Nadejamo se — to pove vse!

Telefon iz Belgrada. Včerajšnji »Na-rod« objavlja telefonično poročilo iz Bel-grada, v katerem beremo med drugimi: »Današnji napad »Slovenca« na Pašića, ki je bil danes dopoldne javljen iz Ljubljane v Beograd, je izzval skrajno mučen vtis, ker tako neoliktane in surove pisave ni najti niti v revolverjskih listih.« — Zani-mivo bi bilo ugotoviti pri tem telefonira-nju, kdo da je danes dopoldne telefoni-ral vsebino »Slovenčevega« članka in ob kateri uri in komu. Telefonira se lahko uradno ali pa privatno. Uradne vesti navadno niso preračunane na tako hitro naglico, da bi »Narod« mogel že okoli pol-dne dobiti iz Belgrada nazaj v Ljubljano poročilo o »vtisih«. Privatni ljudje pa zo-pet nimajo takih sredstev na razpolago, da bi lahko tekem pot ure informirali ves Belgrad in potem zopet poročali v Ljub-ljano nazaj o »vtisih«. Oni lahko povedo le svoje osebno mnenje, ki pa še zdaleka ni »vtis« na javnost. Iz vseh teh okolnosti pa se da sklepati, da je včeraj »Narodu« ne-kaj »telefoniral« njegov sotrudnik v Ljub-ljani za pisalno mizo in ne dopisnik iz Belgrada po telefonu.

»Historičen fakt je, da smo Slovenci, Hrvati in Srbi en narod,« piše »Jutro« v včerajšnjem uvodniku. Dobro bi bilo ve-deti katero besedo »Jutro« naglašja, »hi-storičen« ali »fakt«? Če naglašja besedo »historičen«, je razprave konec, kajti kar je bilo, to je bilo in danes ni več. Če pa na-glašja »fakt« ali pa obe besedi skupaj ko celoto, bi bilo pa dobro vedeti, zakaj »Ju-tro« ne prišteva tudi Bolgarov k enotne-mu jugoslovanskemu narodu, oziroma za-kaj ne piše o Slovanih sploh kot o eni narod. Ali ni tudi to »historičen fakt«, da so po neki teoriji vsi Slovani en narod?

Kisle kumare so prinesli po poročilu »Jutra« klerikalni tigri iz Belgrada v Ljubljano. »Jutro« pa je pozabilo pove-dati, da so se kumare na dolgi poti vse pokvarile, ker je bil en paket kumare za-vit v dekret o razpustu občinskega sveta ljubljanskega, drugi paket pa v dekret o imenovanju dr. Baltića za velikega župana v Ljubljani. Oba paketa s kumarami in z dekreti vred sta »Jutru« na razpolago.

Učitelj v službi naroda in države. Peda-goški in znanstven list »Popotnik« odgovarja

James Oliver Curwood: 1

Kazan, volčji pes.

(Kanadski roman.)

I. Začaranje.

V udobni hiši, kjer se je nahajal ob tej uri, je ležal Kazan nemo in mirno, sivi go-bec mu je počival med kremplji njegovih prednjih dveh šap in oči je imel napol za-prte.

Na videz je bil mrtev kot skala. Niti ena mišica njegovega telesa se ni premaknila, niti las ni zmignil na njem in trepal-nice se mu niso zganile.

In vendar je pod tem navideznim mi-rom vrela vsaka kapljica divje krvi, ki se je pretakala po žilah njegovega krasnega telesa, v močnih občutkih, ki jih do takrat še ni bil poznal. Vsako vlakence njegovih mogočnih mišic je bilo napeto kot jeklena struna.

Štiri leta življenja, katera je štel Ka-zan, ki je bil en četrt volka in tri četrt »hu-skie«-ja¹, so bila potekla v brezmejnih belih pustinjah Severne dežele. Tu je bil spoznal grozo lakote, tu je bil trpel mraz in zimo. Poslušal je bil tulenje na »Barrense«-ih² in pritiskal se je bil k tlom pri strašnem škr-tanju nevihte, pri gromu veletokov in vodo-padov. Grlo in boki so mu nosili brazgoti-

ne, ki so mu ostale od bojov in v snegu so se mu bile oči napolnile s krvjo.

Imenovali so ga Kazana, divjega psa. Bil je velik in med brati svojega plemena in njegova neukrotljiva žilavost ni v nič-mur zaostajala za ono ljudi, ki so ga vodili, vpreženega v sani skozi tisoč nevarnosti zledenelega sveta.

Kazan nikoli ni poznal strahu. Nikdar ni občutil potrebe, da bi bežal. Niti onega tragičnega dne, ko se je bil v smrečju bo-ril zoper tolstege sivega risa, katerega je slednjič ubil.

Tu, v tej hiši, ni vedel, kaj ga navdaja z grozo. In vendar se je bal. Čutil je samo, da je bil presajen v svet, ki je bil popolno-ma različen od onega, kjer je bil vedno ži-vel in kjer ga je dražila in vznemirjala cela vrsta neznanih stvari.

Bil je to njegov prvi stik s civilizacijo. V skrbeh je pričakoval, da se njegov go-spodar vrne v čudno hišo, kjer ga je bil pustil.

Ta soba je bila polna groznih stvari. Pred vsem so viseli na stenah v pozlačenih okvirih veliki človeški obrazi, ki se niso pregibali in niso govorili, toda so strmeli vanj, kot še nikoli kdo. Dobro se je spomi-njal enega svojih prejšnjih gospodarjev, ki ga je bil videl ležati na snegu. Ni se pregibal in bil je mrzel kot te podobne. Potem ko ga je bil dolgo časa duhal, se je vsedel na nje-gov zadek in zatulil v daljave svoj tuborni mrtvaški spev. Toda ljudje, ki so viseli na zidu, so imeli živ pogled in vendar se niso premikali, kot bi bili mrtvi.

Nenadoma je Kazan malo dvignil uše-sa. Začul je korake, nato glasove, ki so pri-

tajeno govorili. Eden obeh glasov je bil glas njegovega gospodarja. Drugi pa... Vse njegovo telo je zadrhtelo, ko ga je po-slušal.

Bil je glas ženske, glas, ki se je smejal. In zdelo se mu je, da se spet spominja, kot v sanjah, enakega glasu, ki je vseboval mi-lino in srečo in ki je bil v daljnem času nje-gove mladosti tako zvenel na njegova ušesa.

Dvignil je glavo, ko sta vstopila njegov gospodar in mlada žena, ki ga je spremlja-la. Ostro je gledal oba s svojimi rdečkastimi očmi. Spoznal je takoj, da je imel gospodar mlado ženo rad, kajti stopala sta roko v roki. Pri luči plamenov v ognjišču je videl, da so bili lasje mlade girl sveili in zlati, da je bil njen obraz rožnat kot jesenska trta in da so njene žive oči bile podobne dvema modrima cvetoma.

Ko ga je bila zapazila, je vskliknila in hotela stopiti k njemu.

»Stoj, draga moja!« je naglo zavpil go-spodar, »bodi previdna. Ta žival je ne-varna.«

Toda že je bila mlada žena pokleknila poleg Kazana, nežna in drobna kot ptica in tako srčkana s svojimi očmi, ki so se čudo-vito svetile in ročicami, ki so se hotele po-ložiti na velikega psa.

Kazan se je ves začuden vprašal, kaj bi bilo umestno storiti. Ali na skrei svoje mišice in se pripravi, da skoči in ugrizne? Ali je bila girl ena izmed onih grozečih podob, ki so visele na steni, in njegova so-vražnica? Ali ji naj brez pomisleka skoči na grlo in jo zadavi?

Videl je gospodarja, ki je priskočil bled kot smrt...

Mlada žena pa je medtem, ne da bi se prestrašila, položila roko na Kazanovo gla-vo. Vsi žveci njegovega telesa so zadrhteli pri tem dotiku. Prijela je v svoji dve roki glavo volčjega psa in jo obrnila proti sebi. Nato ji je približala svoj obraz in vsa raz-burjena dejala:

»Torej si ti, Kazan, moj dragi, stari Kazan, moj pes junak. Dejal mi je, da si mu rešil življenje in ga dovedel do sem, med tem ko je bila vsa ostala vprega poginila. Ti si moj junak...«

Dolgo časa je trajalo, da je mlada žena dvignila svoj obraz. Ko je vstala, so se solze blestele v njenih modrih očeh, mož pa je nad skupino, ki sta jo tvorila ona in Kazan, še vedno stiskal pesti in čeljusti.

»To je blaznol« je dejal. »Nikdar (in govoril je sunkoma in začuden) nisem vi-del, da bi bil dovolil komurkoli, da se ga dotakne z roko. Izabela, umaknite se, pro-sim vas!... Toda pogledajte ga, za Bogale«

Kazan je sedaj mlo zavpil. Njegove žareče oči so strmele v obraz mlade žene, kakor bi hotel prositi, da ga znova pogladi z roko. Polastila se ga je želja, da se dvigne proti njej. Če bi se upal, ali bo tepen? Saj ni imel nobenega slabega namena.

Prav počasi, palec za palcem, se je pla-zil proti mladi ženi in je čul besede gospo-darja:

»Čudno, čudno... Izabela, pogledjte ga!«

Stresel se je v negotovosti. A ni dobil udarcev, ki bi ga pregnali. Njegov mrzli gobec se je dotaknil lahnega krila in girl ga je z vlažnimi očmi gledala.

»Glejte, glejte!« je mrmrala,

v sestavku »Učenčevi zapiski o zgodovini Slovencev, Srbov in Hrvatov« na vprašanje »Kdaj se je pričelo prvič tiskati v slov. jeziku med korotanskimi Slovenci?« sledeče: »Prvi tisk v slovenskem jeziku zasledimo v enajstem (1100) stoletju.« (Popotnik, XLI, str. 51, 55.) Izmed ostalih ocvirkov »Popotnikove« modrosti, naj sledi še trditev, da »so se imenovali v času priselitve Srbi, Hrvati in Slovenci s skupnim imenom Sloveni, Jugoslovani, Jugosloveni.« (Str. 51.) Takih cvetk je v omenjenem sestavku še več. Omenili smo jih širši javnosti kot prvi najnujnejši prispevek k letošnjemu referatu »Učitelj v službi naroda in države.« G. avtorju in g. uredniku »Popotnika«, šolskemu nadzorniku Fleretu, pa naj povemo na uho še sledeče: Najbolj zapadna veja Slovenov, Jugoslovanov, Jugoslovenov se je naselila na tedanji Bleiweisovi cesti in se razdelila že ob prihodu v tri plemena: klerikalne tigre, izdajniške demokrate in radikalne pil-pogačarje.

Dopisi.

»NA GROBOVIH.«

(Iz Kamnika.)

Pod tem naslovom je v 95. številki »Jutra« nekdo Kamnik strašno osramotil. Osramotil je pri tem seveda nehoti pravzaprav slavno mestno starešinstvo s tem, ker mu je očital, da je mesto Kamnik v zadnjih letih tako silno izpremenilo svoje privlačno lice.

Res je, tri leta že vlada napredno starešinstvo v mestu, pa za olupšavo po mnenju dotičnega pisca ni storilo drugega, kakor da je popravilo »Mekinsko brve«.

S tem so pač dokazali, da so popolnoma nezmožni, pri vsem svojem lažinaprednjaštvu storiti kaj vabljivega za darežljive tujce.

Svoj čas je gradila vsaj tujca roka, pa so ji hoteli lažinaprednjaki podirati in so jo v napredku ovirali. Ko pa je ta roka odrevela ter prenehala graditi, je kljub tolikemu kričanju o naprednjaštvu prišel Kamnik na ono žalostno točko, ko jo je videl in začutil pisec omenjenega spisa.

Kdo je torej kriv? Ali so res tisti, »ki čuvajo in zaklepajo s sedmimi zapahi pravilne kotičke«? Ali so tisti, ki so v park in prostore kopališča spustili in nastanili razne ljudi, proti katerim današnja uprava ni imela nikake moči? Ali so tisti krivi, ki so tujce tako sramotno odirali s podraženjem piva, da jih je morala oblast občutno kaznovati? Mnenja smo, da so krivi poslednji temu, da se nihče več ne upa ustaviti v mestu.

Liberalna gospoda v Kamniku je nezmožna ustvariti zabavišča in kopališča ter s tem privabiti tujce v Kamnik, okolica in sploh okraj pa za tak kapitalistični luksuz ne more in noče imeti smisla. Zato si bo to delavno ljudstvo zgradilo na prostorih kopališča in zabavišča navadno okrajno privatno bolnico, kjer bo potem to požrtvovalno in delavno ljudstvo našlo utehe in pomoči ob najtežjih dneh svoje bolezni.

Liberalna gospoda pa, če hoče imeti zabavišča, kopališča in zdravilišča, kamor bo privabljala tujce in jih na tak način odirala, kot je to poizkusila v letu 1923., naj si jih zgradi na lastne stroške.

Major Franc Rausch †.

Neizprosna smrt je zopet segla po možu, kojega zlato srce in iskreno prijateljstvo ostane nepozabna vsem, ki so ga bližje poznali. V lepí spodnještajski zemlji, v idiličnem trgu Koze, obkroženem od solčnih gor, se je rodil Franc Rausch leta 1869. kot sin uglednega slovenskega odvetnika Franca Rauscha. Pripadna poteza v značaju odnosednega prebivalstva, odkritost in vedro srce, ga je v visoki meri odlikovala. Ko je dovršil leta 1887. na gimnaziji v Celju maturo, je vstopil kot enoletni prostovoljec k tretjemu topničarskemu polku v Ljubljani, kjer se je vsemu častništvu tako priljubil, da so ga nagovarjali, naj se da aktivirati. Sledil je vabilu ter je služil kot topničarski poročnik, nadporočnik in stotnik v Ljubljani, Zagrebu in Krakovu. Radi neke poškodbe na očeh, ki ga je doletela nekaj let pred izbruhom svetovne vojske pri artilerijskih vajah v Krškem, se je dal kot stotnik upokojiti ter se nastanil v Gradcu, kjer je štel med najpriljubljenejše člane tamošnjega slovenskega kroga. Po izbruhu vojske je bil kmalu reaktiviran ter je prevzel vodstvo tvornice ročnih granat blizu Puntigama pri Gradcu. To svoje odgovorno mesto je zastopal navzlic vsem težkočam tako spretno, da ga je na tisoče broječe delavstvo naravnost oboževalo in mu svojo vdanost in zaupanje skazovalo z različnimi darili, ki jih je vedno hranil kot najdražji spomin. Po prevratu ga je srce gnalo nazaj v ožjo domovino in našel je v Ljubljani začetkom leta 1919. primerno polje udeleževanja v topničarskem arzenalu. Kmalu si je osvojil tudi tukaj srca in naklonjenost častništva, moštva in delavstva. Leto kasneje pa je bila dekretirana njegova premostitev v Kragujevac, koji iz zdravstvenih in rodbinskih ozirov ni mogel slediti, na kar je bil leta 1921. trajno upokojen. Dasi je bil poprej v ugodnih imovinskih razmerah, mu je grenila večer njegovega življenja bridka skrb za gmojni obstoj. Na nakazilo penzije je čakal nad leto dni, njegovo zasebno imetje je bilo razvednoteno in v Avstriji pod zaporo. Bil je primoran poiskati si privatno službo, ki jo je upravljal z vso vestnostjo in vztrajnostjo z ozirom na svoj in svoje

rodbine gmojni obstanek, dasi je bila zanj zvezana z mnogimi duševnimi mukami.

Sedaj ga je Vsemogočni, kateremu je bil vedno z detinskim srcem vdan, poklical v lepše in brezskrbnejše življenje. — Veličasten pogreb dne 21. t. m. je pričal o vsesplošnem spoštovanju, ki ga je pokojnik užival v najširših krogih. Bil je pohleven, tih, a zlat značaj, odlikovalo ga je izredno rahločutje napram družini in prijateljem. Naj bo dobremu možu in tihemu trpinu lahka domača zemljica. R.

Poročnik Stenovec.

(Posmrtnica.)

Čital sem, da si se dvignil zdrav v zračne višave, a vrnil si se mrtev...

Oj, Ti blaga duša, Ti divni cvet, — ni Te več!

Kako kruta je usoda tolikih slovenskih sinov, tolikoga idealizma, marljivosti in nardarjenosti, ki neusmiljeno trga nerazcveteno cvetje na vrtu Slovenije!

Mati, domovina, idealna bodočnost so bile vedno Tvoje misli, kadar si mi govoril — ali vse zastoni, — najboljši umirajo, nenasilni grobovi tulijo dalje..., materam poka srce!

Spoznal sem Te prvič pri »Janezih« v družbi Oblaka, Ličena in pokojnega Cvelbarja.

Vtisi, ki sem jih dobival od Tebe v Judenburgu, št. Petru pri Postojni, Senožehah in v Amlachu pri Lienzu na Tirolskem, so bili tako nežni, tako čustveni in idealno lepi, da so mi ostali neizbrisno v spominu — in pozneje, ko si bil v domovinski službi domače države, sem se večkrat vprašal, kaj Te je gnalo v stalno vojaško službo, ko Ti je bila duša zato premeška!

Pa ravno takih fantov manjka vedno pri vojakih! Kako so se Te oklepali »Janezi«, Ti slepo zaupali, ker so videli v Tebi čisto, pošteno dušo domačo, česar smo vedno pogrešali v oni strašni dobi!

Zivo se spominjam dne v vasi Luzern, desno od Vezene v južno tirolskih gorah, ko si prišel k meni s Cankarjevo knjigo: »Podobe iz sanj«, pa mi čital o »Milavcu«, o »kostonju posebne sorte« — o Cvelbarju in Tvojo dušo je plakala... Oj, France, France, žal mi je Tvoje matere, ki je ostala brez Tvoje ljubezni!

Dnevne

— Prepisi volivnih imenikov. Periodično si izmišlja Belgrad razne modrosti. Najnovejša je ta: Zadnje dni Velikega tedna so dobile občine nujne in ponekod brzogovorne ukaze, da morajo v treh dneh poslati okrajnim glavarstvom prepise volivnih imenikov. To zahteva seveda Belgrad, menda minister za notranje zadeve. — Čemu li? To je pač navadna in popolnoma nepotrebna sekatura naših občin, županov in občinskih tajnikov. Ob največjih praznikih za vsakega katoličana naj ti sede župan k pisalni mizi zaradi kaprice ministra, ki menda iz dolgočasia ne ve drugega početi, nego šikanirati občine, vrhu tega pa povzročati državi z brzojavnimi ukazi ogromne izdatke. Kdaj bo pač že konec takih belgrajskih neslanosti? Če se ne mudi za druge nujnejše stvari, se menda za te prepise še najmanj.

— Umrl je na Ježici pri Ljubljani včeraj, dne 23. aprila g. Anton Vilfan, posestnik in lastnik daleč naokrog znane gostilne »pri Alešu«. Pokojnik, ki je bil vedno zvest pristav SLS, je bil poštenjak, prava gorenjska korenina in je užival povsod, kjer so ga poznali, ugled in spoštovanje. Enajst let je bil župan občine Ježica in njemu gre pred vsem zaslug, da ima Ježica vodovod. S prav posebno vne-mo in vestnostjo pa je opravljal posle krajnega šolskega sveta, ki mu je predsedoval nič manj kot 29 let. Šele pred par meseci je odložil predsedstvo, ko radi bolezni ni mogel več vršiti neprijetnih poslov. Dolgo vrsto let je bil tudi član okrajnega cestnega odbora. Blag mu spomin! Predostalin naše iskreno sožalje!

— Gospa Avgusta Danilova v Ameriki. V Newyorku izhajajoči jugoslovanski mesečnik »Kolo« za glasbo, književnost in dramsko umetnost prinaša v svoji 2. — marčevi — številki na prvem mestu sliko gospe Avguste Danilove in lepo študijo o tej znameniti slovenski umetnici, za katero osvobodjena domovina ni imela mesta — kakor za toliko drugih domačih talentov ne. Tudi ameriški Slovenci so se doslej premalo okorščali na navzočnosti najboljših slovenske gledališke umetnice med njimi. Sedaj pa pripravljajo clevelandski Slovenci predstavo Hauptmannove »Elge« ter so za glavno vlogo naprosili gospe Danilovo. — Umetnost ljubeči krogi delajo z vso silo na to, da ohranijo Danilovo slovenski gledališki umetnosti v Clevelandu za stalno.

— Belgrajska uprava. »Politikac« piše: Državno računovodstvo v Sarajevu je zaprosilo nedavno pri ministru za gozde in rudnike, naj pošlje v Sarajevo posebno komisijo, da »pregleda rač.« rudniškega ravnateljstva v Sarajevu. Komisija je prišla, je »pregledala rač.« in ugotovila 5 milijonov primanjkljaja. To se je zdelo ministru preveč. Poslal je zato v Sarajevo drugo komisijo, da »pregleda rač.« Tu di ta komisija je »pregledala rač.« in ugotovila samo 2 milijona deficita. Ministru je bila tudi ta vsota še previsoka in poslal je v Sarajevo tretjo komisijo, da »pregleda rač.« Ko je še ta komisija »pregledala rač.« je našla.

Zadnjikrat sem Te videl v Ljubljani: iz Tvojih oči je sevala domovinska vojaška zavest, iz Tvoje duše ista mehkota kot nekdanj in prepričan sem, da si ostal istotak do svoje strašne smrti.

Gotovo ni bilo zrakoplovstvo Tvoj zadnji in končni cilj, Tvoja vztrajnost in požrtvovalnost Ti je odpirala nova pota v vojaški službi — ali Bog je obrnil Tvoje račune; na Veliki petek si se vrnil k svoji materi, da jo še enkrat vidiš... mrtev. »O, Mate, Mate — — — Na Dunaju. Jože Marjetič.

Domovinstvo in držav-ljanstvo v državi SHS.

V državi imamo precejšnje število ljudi, ki niso naši državljani, bodisi takih, ki sploh niso imeli opcijske pravice, n. pr. Čehov, ali takih, ki niso pravočasno optirali odnosno njihove prošnje niso bile pravočasno ali neugodno rešene. Imamo te vrste ljudi celo v državnih službah, zlasti med državnimi železničarji. Zadnje čase se je jelo dogajati, da so bili odpušteni uradniki državnih železnic, ker niso mogli dokazati državljanstva pri nas. — To je očitno, pa tudi vnebovpijoča krivica. Že po domovinskem zakonu (noveli iz l. 1896., kakor po zakonu iz l. 1863.) je moral biti vsak definitivni javni uradnik uverjen, da ima z domovinstvom v občini, kjer ima urad svoj sedež, pridobljeno tudi držav-ljanstvo. Kakor pa se vidi sedaj iz odpuščanja takih javnih revežev iz služb, temu ni tako.

Kaj tedaj? Nujno potrebno je, da se vendar enkrat uredi državljansko pravo in pride na beli dan zakon o državljanstvu, ki se nam obeta že, odkar obstoji država. Potem pa menimo, da smo opravičeni zahtevati z vsem povdarmom, da se ne pode iz služb in se ne mečejo neusmiljeno na cesto ljudje — Slovenci, ki iz kakršnih si bodi ovir ne morejo predložiti pismenih potrdil o našem državljanstvu. Dokler namreč čitamo dan na dan, da se je podelilo raznim drugorodcem naše državljanstvo in dokler obstojajo le-ti nemoteno v službi naše države, smemo vsekakor zahtevati, da se to ne krati Slo-vencem.

novice.

da nič ne manjka in da je vse v najlepšem redu! »Politikac« dostavlja, da bi bil moral poslati minister v Sarajevo še četrti komisijo, da »pregleda rač.«, ker ni izključeno, da bi bila ta komisija našla kakšnih 5 milijonov — prebitka...

— Promocija. V soboto 3. maja bo promoviran na graškem vseučilišču za doktorja vsega zdravilstva g. Adolf Ramšak, doma iz Sl. Gradca.

— Revizija kulturnih društev. Prosvetno ministrstvo je izdalo odlok, da se razpuste vsa društva, ki imajo kulturne svrhe, a nimajo po prosvetnem ministru potrjenih pravil.

— Obsedba dr. Stojkova in tovarišev. Zna-ni režimski stebri v Vojvodini dr. Stojkov je bil od apelacijskega sodišča v Novem Sadu obsojen zaradi raznih goljufij na poldrugo leto težke ječe, njegovi tovariši pa vsak na nekaj mesecev.

— Gasilno društvo v Trebnjem praznuje letos 40 letnico svoje ustanovitve. V proslavo te obletnice priredi društvo na binkoštno nedeljo, 8. junija t. l. veliko gasilsko slavlje z obsežnim sporedom, ki se v kratkem podrobnosti objavi. Na programu je zlasti tudi odlikovanje še živih članov-ustanovnikov, ki so od početka do danes aktivni društveniki. Gasilna društva v Sloveniji, posebno na Dolenjskem, se opozarjajo na to slavnost s prošnjo, da se iste polnoštevilno udeležijo. — Odbor.

— Pogreša se slabomurna ženska. 28 letna slabomurna Ljudmila Mrhar iz št. Vida nad Ljubljano je na veliki ponedeljek odšla na Šmarno goro in se potem ni več vrnila. Kdor bi kaj vedel o njej, naj blagovoli sporočiti županištvu v št. Vidu nad Ljubljano.

— Izdaja odlikovanj. Generalštabni odelek ministrstva vojske in mornarice raz-glaša s št. 11.200 od marca 1924 v službenem vojnem listu br. 17/24 sledeče: I. Izdaja odlikovanj samo po ukazu ministrstva vojske in mornarice, ki so prosta takse. Vsi oni, ki so bili od leta 1916 pa do danes odlikovani v vojni bodisi kot rezervni oficirji, pod-officirji, redovi, obvezniki činovniškega reda, bodisi kot civilne osebe in ki do danes še niso prejeli svoja odličja, — naj se pismeno prijavijo pri pristojnem vojnem okrogu s sledečimi podatki: 1. Ime in priimek ter prva črka očetovega imena v sredini. 2. Čin in poklic. 3. Katero odličje. 4. Odlikovan z ukazom št. in datum ukaza. 5. V katerem činu ali poklicu odlikovan in v kateri komandi. 6. Je li z istim odličjem že odlikovan in kdaj? 7. Opomba. Prijave se sprejemajo samo do konca tega leta in so kolka prosta. Za padle in umrle naj to prijavo dostavijo njih sorodniki, ki naj v opombi navedejo, kje je dotični padel ali umrl. — II. Albanska spomenica. Pravico do te spomenice imajo samo oni, ki so bili v vojaški službi in so se udeležili pohoda skozi Albanijo, dalje vsi člani tujih misij, ki so s srbsko vojsko prešli skozi Albanijo. Prijave naj vsebujejo sledeče podat-

ke: 1. Čin in vrsta orožja, 2. ime in priimek ter prva črka očetovega imena, 3. v kateri ednici je bil pri prehodu skozi Albanijo. Padle ali umrle naj prigrasijo njih sorodniki. Prijava je priložiti verodostojne dokaze (objave, izprave itd.), v pomanjkanju teh potrdila verodostojnih prič. Ta potrdila izstavi pristojni občinski urad v obliki zapisnika, ki po izstavi ostane v arhivu dotičnega občinskega urada. Vsaka neresnica v tem pogledu ima zakonske posledice. — III. Spomenica za vojno osvoboditev in ujedinjenje 1914 do 1918. Pravico do te spomenice imajo vsi, ki so se borili v srbski vojski kot aktivni vojaki ali kot dobrovoljci ali so kot taki vršili službo v zaledju srbske vojske od dne mobilizacije v 1914. letu pa do 11. novembra 1918. leta, dalje vsi člani tujih misij, ki so se udeležili te vojne. Prijave je napraviti tako, kakor je povedano pod II. — IV. Izdaja odlikovanj samo po ukazu ministrstva vojske in mornarice za odlikovane od 1916. leta pa do zaključka 1923. leta, za katere je treba plačati pripadajočo takso. Prijave je dostaviti, kakor je povedano pod I. Pri teh prijavah je posebno paziti na datum, kdaj je bil dotični odlikovan, ker je od tega odvisna veličina takse, ki ni bila vedno enaka. — V. Vsi oni, ki so bili odlikovani od 1. januarja 1924 dobe odličja potom pristojnih komand iz pisarne »Kraljevih odličja«. — VI. Vsi odlikovani, ki žele nabaviti izgubljena ali polomljena odličja, medalje itd. naj se obrnejo na Oficirsko zadrugo v Belgradu, ker ima samo ta zadruga pravico prodaje istih. — Vsa tozadevna pojasnila daje komanda Ljubljanskega vojnega okrožja za vse one, ki živijo na njenem teritoriju, to je v območju mestnega magistrata Ljubljana in okrajnih glavarstev: Ljubljana okolica, Kranj, Kamnik, Radovljica, Logatec, Novo mesto, Kočevje in Črnomelj.

— Fozor pred žeparji! Iz več krajev po deželi prihajajo razna poročila o predrznih žepnih tatvinah, ki se vedno bolj ponavljajo. Žeparji, nadloga, ki je mi prej skoro ni-smo poznali, in ki nam jo je vtihotapila vojna v naše kraje, imajo najboljše torišče tam, kjer se zbira več ljudi. Pojavljajo se žepne tatvine najbolj na kolodvorih, v vlakih, na sejnih in žal tudi v cerkvah, kajti žeparji tudi ta prag ni svet. Tako smo dobili zadnje poročilo iz Braslovca, kjer je bil ta teden živinski sejm. Okradenih je bilo na sejnu več oseb in sicer med temi največ žensk, ki so še vedno tako neprevide, da nosijo denar tudi v večjih vsotah v ročnih torbicah. Pri moških so žepne tatvine redkejšje, ker ti imajo prikladnejše in varnejše žepa za vrednostne stvari. Občinstvo se opozarja posebno za praznike, da pazi in se zavaruje posebno v javnih lokalih in na kolodvorih pred to skrajno predrzno zalego.

— Skesan ubežnik. Trgovka Ana Sepe iz Kisovca pri Zagorju, občina Aržiše, je izročila nekemu znanemu 20 letnemu fantu 6165 Din in poštno položnico s prošnjo, da naj denar odpošlje na neko trgovsko družbo v Ljubljani. Dečko pa je, ojunachen od toliko denarja, zašel na stranska pota in je del tega denarja zapravil doma. Ker se ni upal vrniti brez potrdila lastnice, je odšel preko meje v Nemško Avstrijo. Med potjo je dobil tudi vselega tovariša, ki mu je utolažil slabo vest in odšla sta na Dunaj. Z dobro valuto se tam sicer lahko prav dobro živi, toda ta mikavnost zapelje mladežga človeka do zapravljivosti. Na Dunaju pa se hitro živi in tudi poživl. In preživel se je fant in znašel se je zopet pred našo mejo brez denarja. Vendar se mu je posrečilo, da se je vrnil domov. Tu pa se je pokesal svojega greha in je priznal post tot desermina rerum na ljubljanski policiji svoj greh. Primerno pohvalo mu bo naložilo ljubljansko sodišče.

štajerske novice.

š Radio v Mariboru. V torek, dne 22. t. m. zvečer se je vršil na mariborski glavni pošti zanimiv poskus z radio-aparatom za sprejemanje. K tej produkciji, ki je sploh prva te vrste v Mariboru, je bilo povabljen tudi občinstvo. Poizkus je dobro uspel, posebno če se vzame v obzir, da se je vršil s slabim aparatom. Ta poizkus gotovo ne bo ostal zadnji, ker vlada tudi med privatniki veliko zabiranja za radio ter je bil pred kratkim ustanovljen »Radio-klub«, ki si je nadel nalogo, razširiti brezžično telegrafijo in telefonijo tudi med privatnike.

š Požar v Račah. V noči na 19. t. m. je začelo goreti pri posestniku Ivanu Pesku v Račah pri Mariboru. Požar se je hitro razširil ter zajel tudi sosednja poslopja. Na lice mesta je takoj prihitela domača požarna bramba, za njo pa še sosednje. Po hudem naporu se je posrečilo ogenj omejiti. Škoda je velika, ker je ogenj uničil poslopja dveh gospodarjev.

š Uboj v Rušah. Na velikonočni ponedeljek je prišlo na Smolnik pri Rušah do kravega pretepa; družba pijanih fantov je napadla brez vsakega vzroka kovača Jožefa Maku. V pretepu ga je zabolal v prsa 22 letni Šimek. Simek je bil smrtel, ker mu je prerezal žilo odvod-nico. Orožništvo je še isto noč aretiralo zločin-ca ter ga oddalo v zapore mariborskega so-dišča.

š Ukradene dragocene gosli. Dne 15. t. m. je ukradel nekdo v gostilni Čipčšek v Sevnici dragocene starinske gosli, izdelane v 17. stoletju ter vredne 15.000 Din.

Ljubljanske novice.

Iz Ljubljanske občinske uprave in »Naroda«. Zgodilo se je včeraj popoldne tako okoli treh. Takrat se je zgodil velik čudež, da je ljubljansko občinsko upravo »Slovenski narod« malodane pohvalil. Naravnost pohvalil je sicer ni, ker bi to bilo res nekoliko preveč, ampak ugotovil je vendarle, da je mestna občina dala letos postaviti ob potih na gradu in šetališčih več novih klopi, v šentpeterskem parku pa zasaditi nekaj mladih dreves. Dalje je »Narode« včeraj ugotovil, da so dobili pretekli teden prodajalci živil na Vodnikovem trgu nova praktična stojala, kamor postavljajo sedaj živila in drugo za prodajo namenjeno blago, in da je ta praktična stojala nabavila mestna občina. Vse to bi bil »Narode« prav lahko tudi zaničeval, če bi bil hotel. Pa je vendarle povedal čisto lepo, da znajo tudi »klerikalci« in boljševiski nekaj napraviti. Ata torej vendar niso vedno tako hudi, kot se delajo.

Iz Ata so šli včeraj po dolgi bolezniki nekotno po mestu pogledat. Na svojem potovanju so se ustavili pred nekimi fotografijami in so občudovali sliko starega gospoda z dolgo, belo brado. Iz opazk raznih drugih gledalcev so ata uganili, da je ta gospod z dolgo, lepo, belo brado naš ministrski predsednik. Pa so dejali polni občudovanja: »Ja, Seine Exzellenz, bitte sehr! Ein wirklich schöner Mann, dieser Taaffe, ein wirklich schöner Mann!« — in so jo zadovoljno zavili v smer tja za vodo zum Maček, dem weltberühmten.

Iz Nova javna električna ura. Tvrdba z električnimi predmeti Stebi in Tuječ je montirala pred svojo trgovino na Resljevi cesti veliko električno javno uro. Njen mehanizem je zvezan z električnim tokom v notranjih prostorih in funkcionira brezhibno in točno.

Iz Tolmač za italijanski jezik. Za tolmača za italijanski in furlanski jezik pri deželnem sodišču v Ljubljani je imenovan dvorni svetnik v pokoju g. M. Gabrijelič.

Iz Nesreča. Železničar Maks Strle iz Sp. Šiške je padel z motornega kolesa in si zlomil desno nogo. Prepeljali so ga v bolnišnico. Iz Policijske ovadbe. Včeraj so bile policijski prijavitelne sledeče ovadbe: 3 radi tatvine, 11 radi prestopka proti cestnopolicijskemu redu, 1 radi pasjega kontumaca, 1 radi nošenja orožja brez dovoljenja, 1 radi izzivalnega obnašanja.

Iz Tatvine. Na Dolenjskem kolodvoru je bila Mariji Sirk iz Štepanje vasi ukradena ročna torbica, v kateri je bilo 800 K. — Med vožnjo iz Ljubljane do Škofljice je bilo neki stranki ukradenih 15.000 K.

Iz Aretacija. Policija je aretirala svojo staro znanko Marijo Otrin, ki se je predstavljala pod raznimi imeni. Zadnji čas je živela zelo razkošno in je prenočevala le v hotelih, pa vedno pod drugim imenom. Te dni se je nastanila pod imenom Hermina Jäcker, stud. medicine v nekem hotelu, kjer jo je policija zasačila. Otrina je znana kot ljubiteljica tuje blaga.

Naznanila

Staršinski sestanek bo v petek 25. ob osmih v Akademskem domu. Predava prof. Mazovec o Branku Radičeviću. — Predsednik.

Gospodarstvo.

Naša zunanja trgovina.

Pravkar so bili objavljeni podatki o našem izvozu za februar 1924. V tem mesecu se je izvozilo za 646 milijonov dinarjev raznih produktov. V januarju letos se je izvozilo za 669 milijonov dinarjev. Glavni izvozni produkti so bili v februarju sledeči: gradbeni les za 115 milijonov dinarjev, sveže meso za 65 milijonov, živa goveda za 41, jajca za 36, suhe slive za 36, koruza za 26, živi prašiči za 26 milijonov dinarjev. Od gradbenega lesa je šlo meseca februarja v Italijo za 88 milijonov dinarjev, na Ogrsko za 7, v Egipt za 5, v Švico za 4, v Francijo za 2 milijona dinarjev. Jajca so se izvažala v sledeče države: v Avstrijo za 17 milijonov dinarjev, v Italijo za 7, v Švico za 6, v Češkoslovaško za 6 milijonov dinarjev.

Nasprotno obsegajo zadnji podatki o uvozu šele tretje četrtletje 1923. Ze so se raznašale vesti, ki so govorile o aktivnosti naše zunanje trgovine, ki so se izkazale kot prezgodnje. Dokler ne dobimo točnih podatkov, ki pa seveda po stari navadi prihajajo zelo pozno, marsikdaj še celo prepozno tako, da je položaj, na katerega se nanaša statistika, zdavnaj dobil drugo lice. Iz dosedaj objavljenih podatkov se pa da sklepati, da bi bila naša zunanja trgovina za l. 1923. aktivna. Ravno ko se je govorilo, da uvoz radi denarne krize ponehava, se je pokazalo, da uvoz ni padel, ampak celo narastel. Z napačnim sestavljanjem cenitev se samo diskreditiramo v inozemstvu, ki se kaj kmalu uveri o našem dejanskem položaju. Mogoče in celo resnično je, da je bila lani naša trgovska bilanca v nekaterih mesecih aktivna. To pa se je dogodilo le v mesecih, ko je zaradi sezone izvoz silno narastel. Tako je gotovo, da je bila naša zunanja trgovina v oktobru lani, ko je izvoz dosegel 965

milijonov dinarjev, kar pomeni rekord, aktivna.

Kako se je razvijal izvoz od julija lanskega leta naprej, kažejo sledeči podatki (v milijonih dinarjev): julij 547, avgust 707, september 914, oktober 965, november 754, december 828, januarja (1924) 669, februar 646.

Za uvoz so pa dosedaj znani sledeči podatki: v juliju, avgustu in septembru lani povprečno vsak mesec za 747 milijonov dinarjev.

Veliko se je že apeliralo na generalno direkcijo, naj se požuri z objavljanjem podatkov, ki so važni za celokupno gospodarstvo tudi za ljudi, ki stoje aktivno v pridobitnem gospodarskem življenju, vendar pa to nič ne zaleže, ker mora iti stvar počasi.

g Poravnalno postopanje. Poravnalno postopanje se je uvedlo o imovinah sledečih firm: Kosta Novakovič, neprotokolirani trgovec z lesom v Ljubljani, stanujoč v Vevčah. Jakob Kele, krojaški mojster v Mariboru.

g Lesni trg. Izvoz lesa v Francijo, čeprav se je francoski frank dvignil, ni oživel. Francoski trg ima veliko potrebo gradbenega lesa. V februarju letos se je izvozilo iz cele države 6750 vagonov gradbenega lesa v vrednosti 114.8 milijonov Din, lesa za kurjavo 2840 vagonov v vrednosti 11.4 milijonov Din.

g Gospodarski kongres v Skoplju. Letos se bo vršil 10. in 11. maja kongres trgovskih in obrtnih zbornic.

g Nove šumske direkcije. Generalna direkcija šum pripravlja otvoritev novih šumskih direkcij v Skoplju, Aleksincu in Čačku.

g Bolgarska zunanja trgovina. V Bolgariji se znatno prej objavljajo podatki o zunanji trgovini kakor pri nas. V prvih dveh mesecih t. l. je Bolgarija uvozila za 677 milijonov levov, izvozila pa za 611 milijonov levov.

g Nemško-ruska trgovina se zelo hitro razvija. Leta 1922. je izvozila Rusija v Nemčijo za 16 milijonov zlatih rubljev, uvozila pa iz Nemčije za 187 milijonov. Za leto 1923. so podatki sledeči: ruski uvoz iz Nemčije 180 milijonov, ruski izvoz v Nemčijo 83 milijonov zlatih rubljev. Ravno tako važno vlogo igra Nemčija tudi pri ruskih gospodarskih koncesijah podanikom tujih držav.

g Obtok bankovcev v Franciji. Po izkazu francoske banke je bilo 17. t. m. v obtoku bankovcev za 39 milijard 943 milijonov frankov. Novi finančni minister François Marsal je pristal deflacionistične politike.

g Zaloga premoga v Avstriji. Kakor je razvidno iz poročil »Strokovnjakov«, ima Avstrija premoga samo še za 100 let. Zato je pričakovati še znatnejšega izrabljanja vodnih sil, ki jih imajo alpske pokrajine Avstrije dovolj na razpolago.

BORZA.

Zagreb, 23. 4. (Sklep.) (Izv.) Devize: Pešta 0.0975—0.1150, Italija 3.6087—3.6387, London 352.40—355.40, Newyork 79.95—80.95, Pariz 5.5750—5.6250, Praga 2.3790—2.4090, Dunaj 0.1130—0.1140, Curih 14.22—14.82. — Valute: Dolar 79.0—80.0. — Tečaj žrvti.

Curih, 23. 4. (Sklep.) (Izv.) Italija 25.40, London 24.86, Newyork 565.0, Pariz 35.40, Praga 16.70, Dunaj 0.007975, Bukarešt 3.00, Sofija 4.12, Belgrad 7.0750.

Po svetu.

80 LETNICA P. ALBERTA WEISSA.

Dne 22. t. m. je praznoval svojo 80 letnico znameniti dominikanec p. Albert Marija Weiß, apologet in do leta 1920. redčen vseučiliški profesor v Freiburgu v Švici. Poleg dela za drugo izdajo freiburškega cerkvenega leksikona je izdal p. Weiß celo vrsto apologetičnih odnosno etično-kulturnih del: »Apologija krščanstva«, »Starocerkvena pedagogika«, »Zakoni za izračunavanje glavniških obrestí in delavne mezde«, »Življenjska modrost«, »Liberalizem in krščanstvo« itd. Ob njegovem odhodu v pokoj je freiburško vseučilišče p. Weiss imenovalo za svojega častnega profesorja.

— **Eleonora Duse** †. V Pittsburgu je umrla slavna tragedinja Eleonora Duse, stara 65 let. Po rodu Italijanka je zaslovela šele, ko je nastopila na Dunaju. Umrla pa je na turneji v Ameriki, s katere se ni mislila več povrniti na oder, marveč je nameravala prevzeti vodstvo gledališke šole v Rimu.

— **V znamenju časa.** V okolici Bukova pri Berlinu so se na Velikonoč z noži spoprijeli izletniki komunistične in nacionalne mladinske organizacije. V gozdu je taborila skupina komunističnih ljubiteljev narave. Ko jo je srečala tam skupina izletnikov mladinske nacionalne organizacije, so se sporekli, nastal je pretep, ki so se ga z obeh strani udeležili z noži. Eden izmed mladeničev nacionalistične skupine je obelzel s prerezanim vratom. To je bil povod za nov spopad, pri katerem sta obelžala dva hudo ranjena, več jih je pa dobilo manjše rane. Oboroženi gozdarji in drugi ljudje iz bližine so s težavo ločili pretepaške peteline. En nacionalistični ranjenec je umrl naslednji dan v bolnici, en komunistični se pa bori s smrtjo.

— **Lenin na tleh.** Ravnatelj narodnega gospodarskega sveta je odredil z ukazom št. 104 sledeče: »Nekatere tobačne tovarne izdelujejo cigarete v ovitkih s sliko velikega revo-

lucijskega vodje sodruga Lenina. Ker se ti ovitki od cigaret po navadi ne shranijo, temveč se vržejo na tla in pridejo pod noge z drugimi smetmi, ko se pokadijo vse cigarete, smatram to kot razžalitev spomina velikega vodje proletarijata. Z ozirom na to bodi torej prepovedano vsem tobačnim tovarnam prodajati svoje izdelke v zavitkih s slikami srca proletarijata dragih revolucijskih voditeljev.«

— **Prazniki v Rusiji.** Moskovski sovjet je objavil uraden seznam dela prostih dni. Razven dosedanjih revolucijskih praznikov (dnevi državnih preobratov iz leta 1917, padec carja in padec Kerenskoga) so vpeljani še novi prazniki: 21. januar — dan žalosti, smrti Lenina in 6. julija — dan razglasenja sovjetske ustave. Zanimivo, da obsega seznam tudi cerkvene praznike in sicer pod imenom »dnevov počitka«. Sovjetska vlada je torej ustavila brezuspešen boj proti cerkvenim praznikom in odpravila za sedaj samo dva praznika: Bogojavljenje 19. januarja in Blagovjest 25. marca.

— **Na severni tečaj.** Ruski letalec Kosinski bo letel julija meseca na severni tečaj. Kot opazovalec bo spremljal Rosinskega Fritjof Nansen. Zračna pot se prične v mestu Arhangelsku.

— **Konec vseučilišč in slušalnic.** Najnovejši ameriški načrt gre za tem, da preneha dosednji način pouka na vseučiliščih in da se ustanovi za vso Ameriko osrednja

univerza, ki bi potom radiotelefonije odajala predavanja na vse učilne dnevane v Ameriki. Če bi se to izvedlo, bi imele provincialne univerze samo dižake in nič profesorjev, saj bi oskrbovala vsa predavanja le osrednja univerza. V ta namen se je dosedaj združilo trinajst visokih šol v vzhodnih ameriških državah; hočejo pa priključiti še vse druge na vsem prostranem ozemlju med Pacifikom in Atlantikom. Zaenkrat se je zadovoljila zveza s prvimi poskusi, je združila nekaj univerz in daje skupni pouk 60.000 dijakom. Poskusi so se tako dobro obnesli, da mislijo že na razširjenje in da bo prva radio-univerza sveta kmalu ustanovljena. Upajo, da se bo v kratkem tega pouka udeleževalo najmanj 160.000 slušateljev samo v vzhodnih delih Amerike. Podrobnosti še niso znane; zlasti še ne vemo, kaj poredijo temu načrtu številni vseučilišni profesorji, ki jih je na tisoče. To bi bila redukcija, kakršne še ni videl svet. Seveda bi pri tem izginila vsaka individualnost v pouku, vse bi šlo po isti šabloni in Amerika bi bila še bolj dolgočasno inficirana, kakor je pa danes. — Kaj pa izpiti?

— **3700 let stara harfa.** Muzej v Louvru je prejel iz Sirije harfo, čije strune niso dale od sebe 3700 let nobenega zvoka. Harfo so našli pri izkopavanju starin na bregovih reke Evfrata. Izkopavanje vodi arheolog Fr. Oumont.

Prosveta.

pr Koncert francoskega kvinteta na pihala. V torek, dne 29. t. m. koncertira v Ljubljani v Unionski dvorani francoski kvintet na pihala, ki je sestavljen iz sledečih osebnosti: Rene Le Roy (flavta), Achille Grass (klarinet), Louis Bass (oboa), Jules Violet (rog), Edouard Henon (fagot) in Lucien de Flagny, ki spremlja kvintet na klavirju. Vsi imenovani gospodje so odlični francoski glasbeniki, ki so pravkar absolvirali celo vrsto koncertov po Češkoslovaški in to z najodličnejšim uspehom. V Ljubljani igrajo na svojem koncertu spored klasičnih in modernih skladateljev. Vstopnice se dobivajo od danes naprej v Matični knjigarni na Kongresnem trgu.

pr 40 letnica pevskega društva »Slavec«. Na slavnostnem koncertu, ki se vrši v soboto, dne 3. maja v Unionu, nastopi operni pevec g. Julij Betetto in koncertna pevka ga Pavla Lovšetova, Slavčev zbor do 100 pevk in pevcev ter popolni orkester godbe dravske divizije. Vstopnice se dobijo v knjigarni Glasbene matice.

pr Slavčeva razstava ob društveni 40 letnici v Narodnem domu bo prva te vrste med Slovenci. Pod geslom »Slavec« 1884—1924 bo razstavljen ves obširni material, nabran tekmo štiridesetih let. Slike, sporedi društvenih prireditev, razna darila, pisma Strossmajerja, Gregorčiča, Nedveda, Försterja, Parme itd., zastavini trakovi, »Slavčev« zastavice, izvešene ob prevratni dobi na vrhu št. Jakobskega stolpa in drugo se bo vrstilo v lepem redu v obeh Slavčevih sobah. Razstava se otvori po slavnostnem zborovanju, ki se vrši dne 4. maja ob 10 dopoldne v veliki dvorani Narodnega doma.

pr Zbornik za umetnostno zgodovino. Te dni je izšla prva številka letošnjega »Zbornika«, ki je spremenil svojo zunanost in postal izključno zgodovinskega glasila umetnostna revija v najboljšem smislu besede. Poleg tega, da nadaljuje prej započeto delo — »Zbornik« prinaša v tej številki dragocene podatke o slikarju J. Petkovšku (M. Marolt) in A. Ažbetu (F. Mesesnel, E. Pacovsky, dr. I. Prijatelj, M. Stern, R. Jakopič), dveh, širši javnosti ne tako znanih kakor zanimivih in originalnih pojavov v našem umetnostnem dogajanju ob prelivu stoletja — objavlja v njem dr. I. Cankar razpravo o treh slovenskih slikah na tema Pietá, ki so vplivane še po Agost. Carracciu, Viktor Steska o obnovi ljubljanske stolnice; poleg tega je »Zbornik« odprl svoje predale še poročilom o domačem in tujem umetnostnem dogajanju in publikacijah. Tekst je opremljen s številnimi reprodukcijami, v ostalem pa prinaša »Zbornik« še celo vrsto slik na finem papirju, posveča pa pažnjo tudi sodobni umetnosti v svojih reprodukcijah in nudi naročniku dobrodošlo darilo v obliki B. Jakčevega lesoreza, tiskanega z izvirne matice. Kakor je interes za domačo kulturno zgodovino po potrebi časa zadnje leto razveseljivo narastel, tako je sedaj tudi »Zbornik«, dokument teh interesov, s to številko dosegel takšno fazo razvoja, da je postal tisto namoč potrebno, česar doslej v Jugoslaviji še nismo imeli: umetnostna revija, ki je zmožna ustrezati vsem znanstvenim, kronikalnim in tekočim umetniškim zahtevam ter potrebi reprezentacije naše umetnosti na zunaj. »Zbornik« stane za celo leto 60 Din, vključno znotraj bogatejši opremljeni torej le 10 Din več kot lani in se naroča pri upravi Ljubljana, Univerza.

pr Proslava Straussove 60 letnice na Dunaju. Od 2. do 14. maja t. l. proslave na Dunaju 60 letnico rojstva skladatelja dr. Richarda Straussa. Tem povodom prirede vrsto slavnostnih predstav vseh Straussovih dramatičnih in simfoničnih del, razen tega tudi njegove najboljše lirične in komorne skladbe. Med drugim se bo prvič izvajal tudi novi Straussov balet »Schlagobers«. Pri teh predstavah bodo sodelovali odlični dirigenti in prvovrstni

umetniki. Za prireditve vlada v glasbenih krogih največje zanimanje.

pr Pesestnike vrta opozarjamo na novo knjigo »Domači vrt«, praktični navod, kako ga uredimo, obdelujemo in krasimo, spisal Mart. Humeck, višji sadjarski nadzornik. S 69 podobami in 2 barvnima tabelama. Knjiga je izšla še pravočasno za letošnjo sezono in opozarjamo vse, ki se pečajo z vrtnarstvom, da si jo takoj nabavijo. Praktični nauki, ki jih podaja ta knjiga, bodo bogato odvagali mali izdarek za knjigo. Dokaj obširna knjiga stane samo 48 Din broširana in Din 60 vezana. Knjigo je založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

PEVSKIM ZBOROM!

S ponosom lahko zrete na svoje dosedanje delovanje vsi vi naši pevci, ve naše pevke in vi pevovodje, ker stali ste vedno v prvih vrstah narodnih in prosvetnih borcev. V zadnjih težkih desetih letih je bila posebno vam v veliki meri poverjena vzvišena naloga propagatorjev nacionalne ideje in čuvarjev srčne kulture med narodom. Vršili ste jo zavestno in uspešno. Saj je bila tedaj, ko sta morala tožba in up ostati neizgovorjena v srcu, vaša pesem edini glasnik naših teženj in želja. In v naslednjih letih prevladujočega materializma, ko so hotele v narodu ginevati etične dobrine, ste bili ponekod zopet vi edini, ki ste združili v svojih zborih plemenite ljudi z namenom, da s pesmijo gojite in popovedujete plemenitost.

In ko sta bili narodu ti dve svetlini z vašo pomočjo ožuvani, ste tudi vi mlajši zbori takoj doumeli svojo nadaljno in najvažnejšo nalogo, ki jo vrše starejša pevska društva že desetletja: da vam je posledje gojiti pesem radi nje same, pevsko umetnost radi umetnosti same. Sveta je ta naloga in cilj je visoko; pot k njemu kažeza ljubezen in vstrajno, smiselno delo. Uspehi, ki ste jih pokazali na koncertu ob poslednjem našem pevskem prazniku v Ljubljani, pričajo, da hodite po tej poti in nam jamčijo, da dospete k cilju. Posebno visoko je ceniti napredek naših podeželskih zborov, ki so prišli kljub vsem materialnim neprilikam in nam prinesli sadove svojega marljivega in usmerjenega dela. Bodri naj jih zavest, da bodo odslej člani krepkega Saveza jugoslovanskih pevskih društev, ki jih bo podpiral in bo pospeševal njihova umetniška stremjenja.

Vsem vam pevcem, ki z razumevanjem gojite in z ljubeznijo pojeate našo pesem, in vam, vrli pevovodje, ki z nesebično požrvalnostjo narodu odkrivete in tolmačite njene lepote ter jih presajate v pevška srca, priznanje in zahvala! Nikdo naj ne obstane sredi poti, prepevajte in učite, izpopolnjujte se vsi oni, ki ste letos nastopili v Ljubljani in tudi vi, ki niste mogli priti, da se boste ob letu, ko vas pozovemo k pevski tekmi, vračali po plemeniti borbi s še večjim ponosom k novemu delu.

Pevski zdravo!

Odbor Zveze slovenskih pevskih zborov.

Matej Hubad, predsednik. — **Zorko Prelovec**, zvezin pevovodja. — **Silvan Pečenko**, tajnik.

Narodno gledališče.

Spremembra opernega repertoarja. Valed trenotne oboletosti gdne Zikove se mora tekoči operni repertoar spremeniti in sicer sledeče:

Četrtek, 24. aprila: Zaprt (generalna vaja). **Petek, 25. aprila:** Gorenjski slavček. — **Red B.** **Sobota, 26. aprila:** Madame Butterfly, gostovanje tenorista Tomiča iz opere Narodnega gledališča v Belgradu. — **Red D.** **Nedelja, 27. aprila:** Traviata, gostovanje gospe Wesel-Polla iz Zagreba in g. E. Tomiča iz Belgrada. — **Izven.** **Ponedeljek, 28. aprila:** Zaprt.

Dijaska predstava pri znižanih cenah. V petek dne 25. t. m. se vprizori v dramskem gledališču popoldne ob treh Šekspirjeva žalostna »Hamlet« in sicer kot dijaska predstava pri znižanih cenah. K predstavi pa ne vabimo samo dijaštva,

ampak drugo občinstvo, ki hoče uživati to nesmrtno delo. Vstopnice za to predstavo so od danes naprej na razpolago pri dnevni blagajni.

PLESNI VEČER LIDIJE WISIAKOVE.

Dne 4. aprila je imela mlada umetnica v kraljevi operi svoj plesni večer, v katerem je nastopila deloma v novih, deloma na novo naštudiranih plesih.

Češki ples, menuet, veter, groteska, metulj in valček iz opere Faust, so znani že od lanskega plesnega večera; koračnica in habanera pa sta povsem nova. Vsi iz lanskega programa vzeli plesi pa so povsem na novo naštudirani po intencijah g. Vlčka, plesnega mojstra, modernejše zamišljeni in pojmovani. Iz vseh plesov se je občutila absolutna gotovost, dovršena tehnika, izrazujoča se v vseh kretnjah in gibih. Priznati se mora, da je g. Vlček Wisiakova naša najboljša, tudi tehnično najbolj dovršena plesalka.

Ali kljub vsemu napredku je lanski nastop bolj navdušil in prevzel gledalce kot pa letošnji. Zdi se mi opravičeno o tej stvari podati par kritičnih razmotiranj, ki naj razjasnijo in omogočijo presojo in to iz stališča pravilnega pojmovanja. Občutilo se je, da je bila diferenciacija posameznih plesov premalo izrazita. Pri prvem »Češkem plesu« je plesala premirno, premalo temperamentno. Mnenja sem, naj se ta ples pojmuje še tako moderno, vendar ne sme izgubiti karakteristike, kajti drugače preneha biti češki, to je nacionalni ples. Enako je manjkala karakteristika češkega kostuma. Kostum mora biti ali povsem in-diferenten ali pa mora poudariti in izraziti karakteristiko plesa samega. Rdeča svilena ruta zadaj zavozana, pa ni vsebovala ničesar češkega, nacionalnega, enako črni čep do črne obleke. Nekoliko izraza so pač imeli rokavi, a v celoti premalo pestro. Mnenja sem, da bi moral g. Vlček g. d. Wisiakovi pustiti več osebne svobode v pojmovanju, kompoziciji, posebno pa v izražanju. G. d. Wisiakova je že toliko duševno razvita, da bi lažje stvari mogla povsem individualno izražati ter bi smel g. Vlček le korigirati. Napačno pojmovan in zamišljen je bil »Menuet«. Mozartova muzika je izrazila rokoko, lahkotna, graciozna, sladka, a g. Vlček si je zamislil ples z monumentalnimi gestami (eno roko navpično, drugo horizontalno), kretnje resne, umirjene, skoro monotone, kostum temen, razsvetljava mistična. Plesalka pleše bosa. Nikjer izraza onega, kar vsebuje Mozartova muzika. Ples je bil dovršeno izvajen, lep, ali iz navođenih razlogov ni učinkoval prepričevalno.

Zelo lep, dovršen in zadovoljiv je bil vetrček, smoten v barvah, kostumu, slogu in muziki.

Zelo dobra je bila groteska, resnično občutena in podana.

Krasna je bila koračnica. Kostum pa je spominjal na junake iz Wagnerjevih oper Lohengrin, Walkire itd. Neumestne so leketajoče se hlačice. Dobar je bil tudi »Metulj« v kompoziciji, plesu in kostumu.

Originalen je »Habanera«, a za španski ples premalo temperamenten. Ob tej priliki bi omenil, da nepremičen obraz, cel večer brez mimike, smehljaja in drugih duševnih izrazov učinkuje utrjujoče, monotono. Posebno nacionalni plesi brez mimike so nemogoči. Razumljivo je, da je ta brezizraznost obraza umestna za grotesko, za ples letk in alčino, ni pa upravičena za nacionalne plesne. Nobena umetnost nima tako ostro začrtanih meja, da bi se moglo postaviti zakon, ki bi veljal v vsakem slučaju.

Mimika obraza je v prvi vrsti last dramske umetnosti, pa tudi pantomime. Res je tudi, da je plesna umetnost izraz harmonije in ritma giba-jočega se telesa. A kje se začenja in neha dramatična umetnost, kje pantomima, kje ples? Eno prehaja v drugo in kedaj je mimika obraza umestna, to občuti najbolje plesalka, vse drugo je narajeno, prisiljeno ter moti. Nevarno je, generalizirati naziranje, ki je pravilno za en ples, na celo plesno umetnost. Obraz zadobi v tej prisiljenosti bolesten izraz, ki je lasten duševno trpečim ljudem. Povsem oživljajoče je učinkoval valček iz »Fausta«, kjer se je plesalka vživela ter je prišel njen temperament do posebnega izraza.

Mogoče ta naziranja povsem ne odgovarjajo modernim plesom, zato bi bilo umestno slišati o tej stvari še mnenje g. Vlčka ali kakkega drugega strokovnjaka. Arh. prof. Kregar Rado.

Britanska svetovna razstava.

London, 23. aprila. (Izvirno) Državno razstavo v Wembleyu je danes kralj slovesno otvoril.

Velika razstava britanskega imperija je včeraj odprla svoja vrata posetnikom. Ogromna je, kakor država, ki jo zastopa, tako po obširnosti kakor po denarju, ki so ga vtaknili v podjetje. Dvanajst milijonov funtov pač ni malenkost. Presenečeni dopisnik lista »Times« poroča, da so ves kompleks poslopij postavili v petih 27 mesecih, in pristavlja, da se mu zdi to skoraj neverjetno. In kako trdne so zgradbe!

Močvirje in vrtovi.

Danes bredeš v Wembleyu, kjer je razstava, še po močvirnem morju. Saj ni čudno, vse so morali čevlji globoko položiti v zemljo: odvajale cevi, plinove cevi, električno napeljava. In to ni najmanjše delo, ki je skrito tukaj pod zemljo. Močvirje je pa seveda minljivo in ga kmalu ne bo, hitro ga bodo pokrili in spremenili v vhojena pota. Pokrajina v Wembleyu je nekaj posebnega. Res je, da so izruvali 8000 lepih dreves, a nekaj jih je še ostalo, druga so pa presadili, tako da se ti zdi, da si v goz-

du. Neko okrepčevalnico so naslonili na dva drevesna velikana tako, da gledata drevesi skozi streho. Kjer je kaj prostora, te pozdravljajo pomladanske cvetke sedem oralov novodobljenega sveta so posejali s tisoč in tisoč cvetlicami in obrežejo umetnega novega jezera, raztezajočega se po vsem prostoru od vzhoda do zahoda, je eno samo morje tulipanov in drugih cvetlic.

Skoraj vsak paviljon ima svoj cvetlični vrt in veliko oralo prostora obsegajoča razstava vrtovine družbe bo pokazala, kaj morejo napraviti najboljši vrtnarji vsega sveta, če se potrudijo. Splošno lahko rečemo, da so se ravno pri tej razstavi prav posebno ozirali na take ljudi, ki ljubijo zrak.

Poslopja.

Stadion, palača za stroje, industrijska palača in paviljon britanske vlade se ti zdijo, da so zgrajeni za vse večne čase. In iz česa so? Ne iz lepenke, pa tudi ne iz kamna. Ta poslopja so prvo veliko zidarsko čudo na polju vilihi hiš: cement z jeklenimi travverzami. Take stavbe so navadno veliko predrage; a tukaj je šlo za čas in bodo ta način v enakih slučajih gotovo še večkrat uporabili. Pravi arhitekt ni prišel toliko do veljave; morda bo nastal s časom nov poklic, ko bo graditelj moral biti na dve tretjini inženjer. Obloga obstoji iz ostankov uporabljenega cementa in daje zidovju vtis zidane hiše.

Kolonije.

Avstralija in Kanada sta poslali lastne arhitekta, samostojni sta kot zmeraj. Kanadski paviljon hoče biti nekam klasičističen in se zelo razlikuje od realnosti drugih poslopij. Oba paviljona sta pa velikanska, trikrat tako velika kakor je bilo to v prvotnem načrtu. Paviljon Južne Afrike je podolgovat, nizek, in rdečo streho ima. — Indija nam kaže arhitekturo in rezbarsko umetnost orientala, njen paviljon meri štiri orale in pol na površini in je med največjastnejšimi poslopji razstave. — Burma je malo manjša, a prav tako bleščača, z živimi barvami in šiljastimi stolpiči in steklenimi zvončki, ki začnejo zvoniti pri najmanjši sapi. Prav tako pisane so stavbe Malaje in Saravaka, manj pisane so vzhodnoafriške in zahodnoafriške skupine, a imajo veliko značilnih etnografskih potez; potem pa Nova Zelandija, Nova Foundlandija, Guayana, Atlantski otoki, Palestina, Kiper, Malta, Ceylon in Hongkong — država, ki je svet še ni videl enake. Vse je pripravljeno in čaka samo otvoritve.

Dovršenih je tudi 54 okrepčevalnic, ki bodo lahko oddale 175.000 obedov na dan; dokončan je park zabave, ki bo vseboval v sebi vse, kar vidiš sicer v posameh parkih od Londona pa tja do japonske Jokohame. In dokončan je tudi paviljon materinske dežele, palača britanske vlade. Pokaže naj, ali je domovina še zmeraj prva ali pa so ji zrastle hčerke čez glavo.

Iz katoliškega sveta.

KONGRES PORTUGALSKIH KATOLIŠKIH AKADEMIKOV.

V staroslavni Coimbi na Portugalskem so sredi tekočega meseca zborovali katoliški akademiki iz cele Portugalske. Zborovanja se je udeležila tudi večja skupina španskih katoliških dijakov. V prvi vrsti je bilo zborovanje posvečeno osnutju zveze ali federacije vseh katoliških dijaških društev na Portugalskem ter so izdelali pravila. Potem so se pa pečali tudi z drugimi vprašanji, ki so pereča za katoličane na Portugalskem. Zahteve so pozveli v naslednjih sklepih: 1. Nemudoma naj se odobri zahteve, ki so jih katoličani predložili parlamentu, v prvi vrsti svoboda verskega pouka in svoboda združevanja; 2. odpravi naj se iz zakonodaje načelo skupnega pouka za oba spola; 3. katoliški redovniki so za ohranitev katoliškega življenja na Portugalskem neobhodno potrebni, zato vsi portugalski katoličani enodušno zahtevajo, da preneha njihovo preganjanje in se uveljavi popolna svoboda verskega združevanja. — Kongres je brzojavno pozdravil naučnega ministra, ki je takoj brzojavno odgovoril in želel kongresu kar najboljši uspeh.

Cerkveni vestnik.

c Sv. misijon se bo obhajal od 27. aprila do 4. maja 1924 v mestni župniji sv. Jakoba. Sv. misijon se prične na Belo nedeljo jutraj ob 6 z govorom; drugi govor bo ob pol 10 in tretji ob 7 zvečer. — Med tednom bodo vsak dan govori: jutraj ob pol 6, popoldne ob 3 in zvečer ob 7. Sv. maše se prične vsak dan ob 4. — V nedeljo 4. maja bo sklepni govor zvečer ob 7.

c Pastoralna konferenca za radovljiško dekanijo bo na Brezjah dne 30. aprila. Začetek ob pol 11.

Socialni vestnik.

c Delo za vzgojo in zaščito dece v Belgradu. Na velikonočni ponedeljek je zborovalo v Belgradu tamkajšnje društvo za vzgojo in zaščito dece. Iz poročila na zborovanju je razvidno, da ima društvo lasten dom. V njem je osem obrtnih delavnic, ki jih imajo v zakupu mojstri. Tu se uče obrti dečki, a mojstri so obvezani, da posvečajo pouku vajencev čim največjo pažnjo. Dečki imajo v domu tudi vso oskrbo ter društvo skrbi za njihovo nego tudi v

bolezni. Vsega je v domu 75 gojencev, izven doma je v uku 93 dečkov. — Za žensko dečo je v domu dekliška obrtna šola s tremi razredi nižje srednje in dvema razredoma nadaljevalne šole. Poleg krojenja, vezanja itd. se na šoli poučavajo gimnazijski predmeti. Vseh gojenk je 46. Poleg tega vzdržuje društvo v Belgradu dve dnevni zavetišči, v katerih je 64 dečkov in 64 deklic. Ti zavetišči sta lani stali društvo 116.000 Din. Društveno nepremično premoženje je danes vredno 17.775.000 Din, premično pa 1.847.000 Din. Dohodki v minulem letu so znašali 786.600 Din in ravno toliko stroški. Članov šteje društvo 199.

Pevski vestnik.

c Poveec 1—4 1. 1924 je natisnjen in ga te dni razpošljemo.

c Povčeva pesmarica III. je tudi prišla z Dunaja in je na razpolago. Onim, ki so jo naročili, jo dopošljemo ta teden. Število izvodov je letos manjše, zato naj, kdor želi naročiti, kmalu naroči.

Pri »Pevski zvezci« je na prodaj nov pianino, trpežen, po nizki ceni. Za društva zelo primeren in priporočljiv. Pojasnila daje pisarna P. Z., Miklošičeva cesta 7.

Učiteljski vestnik.

c »Prosvetni Glasnik«. Ministrstvo prosvete izdaja svoj »Prosvetni Glasnik«, ki ga bodo morale odslej naročiti vse šole. Ni dovolj, da mora vsaka šola imeti »Uradni list«, še »Prosvetni Glasnik« mora prodrati v vse osnovne šole; še celo vse letnike po vojni si oni omisljajo šole! Kaj bodo naši kraj. šol. sveti morali še vse plačevati, smo res radovedni. Nič se ne bomo čudili, če dobimo tudi ukaz, da mora biti še vsaka šola naročena na »Narodno Prosveto«, ki je osrednje glasilo UJU. Pritiski iz Belgrada so danes za dnem tudi na šolskem davčnem polju hujši. V izgleda tako, da hočejo imeti v Belgradu Slovenijo tudi v šol. pogledu za svojo — kolonijo!

Brez zamere! Učiteljem, ki pošiljajo notice za »Učiteljski vestnik«, svetujemo, da jih pošiljajo na znani naslov, ker nečemo, da bi s kakšno notico delali komu krivico, ker oni, ki bivajo daleč od središča, ne morejo imeti jasne in pravega vpogleda v centralne šolske pisarne. Gospodje tovariši, ki so dodeljeni po pisarnah okraj. šol. svetov, so bili zdravniško pregledani in niso sposobni za poučevanje, pač pa še lahko opravljajo pisarniške posle, ki jih tudi v Jugoslaviji Sv. Birokracij množi in množi. Da zadnje čase nekateri okraj. šol. sveti, tako tudi oni za ljubljansko okolico, hitro urejujejo in poslujejo, je v prvi vrsti zasluga teh pisarniških moči.

Turistika in sport.

Ostmark (Dunaj) : Ilirija dne 25. t. m. SK Iliriji je uspelo pridobiti za gostovanje v Ljubljani nogometno moštvo prvorazrednega dunajskega kluba »Ostmark«. Dunajčani so nastopili o Veliki noči daljšo turnejo, ki jih vodi preko Inomosta, Beljaka in Ljubljane v Belgrad, na povratku igrajo končno še v Novem Sadu. V soboto in nedeljo so zmagali v Inomostu nad Innsbrucker SV s 5 : 1 ter v ponedeljek nad reprezentančnim moštvom Tirolske s 4 : 2. Danes igrajo v Beljaku s Villacher SV, v petek 25. t. m. v Ljubljani, 27. in 28. t. m. v Belgradu z BSK in z Jugoslavijo. Poročilo o tekmah v Inomostu, ki ga prinaša dunajski Sport-Tagblatt od 22. t. m. se izraža o Ostmarki izredno laskavo. Gostovanje Ostmark pomeni po nastopu T. u. SV v 1860 nadalje stopnjevanje nogometne sezone v Ljubljani. Moštvo je doseglo posebno v mednarodnih tekmah mnogo odličnih uspehov, med drugim je prizadelo lani uničujoče poraze Gradjanskemu in Concordiji v Zagrebu. Med igralci je več popularnih imen, predvsem najopasnější dunajski napadalec in strelec Hoffbauer II, ki je igral v zadnji reprezentančni tekmi Avstrija : Jugoslavija kot srednji napadalec.

Ostmark : Ilirija. Predprodaja vstopnic pri J. Gorec, Dunajska cesta. Dijaške karte se izdajajo samo v predprodaji. Z ozirom na finančni riziko, ki je spojen s to tekmo, je SK Ilirija primorana ostati pri istih cenah, kakor so bile določene za T. u. SV v 1860. Sedeži so numerirani. Odbor SK Ilirije opozarja pri tej priliki, da je nedopustno uporabljati sedež, kdor nima vstopnice za sedež. V bodoče se bo izvajala tozadevno najstrožja kontrola. Tekma se prične ob trideset na 18, torej tako kasno, da je poset vsakomur omogočen.

Razstava planinskih slik v Belgradu. Dne 17. t. m. se je vršila svečanost otvoritve planinske razstave v II. belgrajski moški gimnaziji na Poenkarevi ulici. Svečanost se je pričela s slovensko pesmijo »Na planine«. Nato je prof. Žujović, častni predsednik Srpskega Planinskega Društva, držal lep govor o pomenu planinstva. Med prisotno publiko so bili predstavniki raznih ministrstev ter drugi odlični gostje kot prof. Cvijič itd. Nato je zapel zbor planincev-pevcev Ispavčev »Savsko« pesem ter je bila s tem svečanost zaključena. Slovensko Planinsko Društvo se je udeležilo razstave po svojem delegatu g. Radjuri. Istotako je tudi Hrvat-sko P. D. poslalo svojega delegata. Razstava planinskih slik je prva te vrste v Belgradu ter dela jako lep utis. Slovenski amaterji fotografirajo zastopani zelo častno, razstavili so okoli 400 večinoma povečanih fotografij. Po kvaliteti te slike daleč prekašajo vse druge, kar je popolnoma razumljivo, ker so med njihovimi avtorji

naši najboljši amaterji kot profesor Janko Ravnik, Pavle Kunaver, dr. Stanko Tominšek, Janko Skerlep. Od slikarjev je izločil Valentin Hodnik par lepih oljnatih in akvarelnih planinskih slik. G. Rudolf Badjura je razstavil nekaj svojih kartografskih ter statističnih del. Zelja S. P. D. je bila, da se razstavi tudi planinska oprema ter se je tudi parkrat obrnila potom časopisja, v prvi vrsti na slovenske proizvajalce planinskih potrebščin. Uspeh je bil zelo slab, kar je nerazumljivo. Razstava bo trajala do 27. t. m.

Izpred sodišča.

Kino 28. Začetek ob 9. uri dop. Pred dvorano živahen obisk. Ljudje prihajajo in odhajajo. v posameznih gručah se nekateri živahno, nekateri pa jako tajinstveno razgovarjajo. Sem in tja se vname tudi kak prepir, ki pa se kmalu pomiri. Odpro se vrata in nastopi mož, kateremu gledajo iz obeh rokavov železne kljuke. Invalid iz ljubljanske okolice. — Mož je posodil svojemu bratu lojterski voz in konja, ter imel pri njem tudi svojo stensko uro in pa nekaj stenskih slik. Kar naenkrat je zvedel, da so njegovemu bratu zarubili več predmetov in med temi tudi njegov voz, urd in table. Šel je mož k advokatu, in se pritožil, češ, da nima pravice rubiti njegovega blaga. Do sem bi bilo še vse prav. Toda v svojem razburjenju je šel mož iz Ljubljane naravnost k bratu, zapregel je svoj voz in se je odpeljal v Ljubljano, kjer je vse skupaj skril. Pred sodnikom je ugotavljal z vso verno, da on svoje stvari vedno lahko vzame. Sodnik pa ga je poučil, da kdor od države zarubljene stvari odtegne državi na razpolago, zagreši proti devastacijskemu zakonu in se kaznuje. In obsojen je bil na 3 dni zapore. Sodnik: No, ali je prav? Ali se boste pritožili? — Prec go-spod, prec se pritožim! Sodnik: Ja potem pa morate prineset en štempel za pritožbo za 20 dinarjev. — Ja še plačvov bom — ja morate, — e zlomka (zaškripal je z zobmi in strašno grdo je pogledal), skočil je k vratom in šel je po kolek z besedami: Ja no velk petek je. — Nastopila sta dva Štepanca M. in G. — Vidva sta pa obtožena, da sta napadla tovariša V. Habiča na cesti in ga obrcala ter pretepla. Ja gospod, prav bolj ta zgovorni, ta fant je strašno siten, pa pretepač je in jih je že tudi več nabil. Auf biks je vpil po cesti, pijan je prišel iz Ljubljane in ljudi izizval. No in kar je iskov je dobil, jest sem mu dav 3 zausnice, precej gorke so ble, moj tovariš, ki ima pa še težjo roko, ga je pa brcnu, da je odletel v voz. Ja pa s čevlji sta ga suvala. O gospod to pa ne. Marbit sva ga mal povalala, da b' se stregn. No in za to zdravljenje sta dobila eden 4 drugi pa 2 dni zapore. — Nato je sledilo še par bolj kratkih prizorov na kar je sodnik predstavo velikega petka zaključil in je poslal celo družbo na velikonočne praznike.

Poizvedovanje.

Oseba, ki je pomotoma vzela v trgovini Zargl na Sv. Petra cesti zavitek z moškimi nogavicami in krojaškimi potrebščinami, se prosi, da prinese takoj nazaj v trgovino.

Ze nad 60 let najljubše hišno sredstvo proti boleznim prebave so Markove kapljice iz Mestne lekarne v Zagrebu, ki se dobe za originalno ceno v lekarni Leustek.

BERSON

gumijeve pete in gumijeve podplate

Vam mora pritrditi Vaš čevljar na čevlje, ker s tem ne štedite le z denarjem ampak varujete tudi noge in obuvale.

Šmarnice 1924. Dr. Brumat. Na sveto Goro. Te šmarnice izidejo v nekaj dneh in bodo na razpolago v Jugoslavanski knjigarni v Ljubljani. Sveta gora ima zelo zanimivo, dogodkov bogato zgodovino, zato je danes, ko se je otvorilo svetišče vnovič, knjiga prav aktualna. Sklepajo se tudi trgovske pogodbe z Italijo in bo našim romarjem zopet omogočen obisk te svetovnoznane božje poti. Knjiga velja lično vezana v platno z rdečo obrezo 24 Din.

Od prejšnjih let so v zalogi sledeče šmarnice:

Lavretanske šmarnice. Spisal dr. J. Jerše. Vezane z rdečo obrezo 30 Din.

Marija in sv. maša. Šmarnice. Spisal V. Bernik. Vezane z rdečo obrezo 20 Din.

Znamenje na nebu. Šmarnice. Spisal dr. J. Jerše. Vezane z rdečo obrezo 30 Din.

Govori za majnik. Govoril Fr. S. Finžgar. Cena 20 Din.

Naročila sprejema Jugoslavanska knjigarna v Ljubljani.

UČENKA za BAKRO-KOTLARJO sprejemam takoj. Poizve se v trgovini, Sv. Petra cesta št. 33.

Pridno in priprosto DEKLE ki ima veselje do kuhanja, je urna in snažna ter vajena domačih del, sprejemam takoj proti plačilu za večjo restavracijo. Sprejemam tudi POMIVALKO. — Naslov v upravi lista pod številko 2331.

Išče se kontoristinja s lepo ročno pisavo, veža vseh pisarn. poslov, slov. in nem. jezika in govori in pisavi. Nastop s 1. majem. Plača po dogovoru. Lastno-ročno pis. ponudbe v obeh jezikih na naslov: »Maj št. 2352« na upravo lista.

STALNE SLUŽBE
Išče pošten, trezen kmečki fant. Lahko bi pomagal tudi pri lažjem pisarn. delu. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »POSTEN«.

Večja lesna industrija in parna žaga v Sloveniji — sprejme sodelujočega v lesni stroki popolnoma izvežb. **DRUŽABNIKA.**

Potrební kapital 100 do 200.000 Din. — Ponudbe je poslati pod »Družabnik« na Akoma Comp., Ljubljana.

RAZGLAS!

Vsi sejmari se opozarjajo, da se vrši živinski in blagovni sejem dne 5. maja 1924 (namesto dne 4. maja 1924).

Županstvo trga Jesenice, dne 19. aprila 1924.

VAL. ČERNE, gorenč.

Inserirajte
v »Slovenca«!

Objava.

Tehničkom odeljenju opštine grada Beograd potrebno je **500 m³ drvenih kocaka za izradu kaldrme (cestnega tlaka).**

Kocka mora biti lepo i pravilno ostružena; imati pravilne i oštre robove bez čvorova i truleži. Izradjena od ervene, zdrave i jedre borovine ili smrče. Mora biti dobro impregnirana. Dimenzije kocaka: 8/12; dužina od 15—25 cm. Na svaki metar kubni kocaka potrebno je izliferovati i 90 dužnih metara drvenih lenirica dimenzije 1—1,5 m dužine, 4 cm visine i 0,5 cm debljine. Umoljavaju se reflektanti, da svoje ponude izvole podneti Saobraćajnem Odeljenju grada Beograda, Jugovića ulica br. 1 najdalje do 5. maja ove godine. Za druge uslove i način impregnisanja obratite se Saobraćajnem Odeljenju.

IZ SUDA GRADA BEOGRAD A. Br. 8662, 17. aprila 1924 god.

ŠIVILJE

prvovrstne in samostojne moči, se iščejo za takoj za mesto Zagreb. Izvežbane morajo biti v izdelovanju kostumov, volnenih oblek in kril. Plača dobra, za stanovanje preskrbljeno. Predstaviti se je osebno pri tvrdki BELIHAR in VELEPIČ, Ljubljana, Spodnja Šiška št. 150. 2366

Iščem AKORDANTA (specialista) za IZDELAVO BETONSKIH CEVI. — Naslov pove upravnistvo »Slovenca« pod številko 2354.

GOSPODIČNA

Išče stanovanje s hrano v sredini mesta Ponudbe pod »Mirna in poštena« upravi.

GOSPODA sprejemem na hrano in stanovanje. — Poizve se v upravnistvu »Slovenca« pod številko 2359.

CEMENTNI ZAREZNI STREŠNIK

ODDAM po ugodni ceni radi izpraznitve prostora za stavbo. Velika zaloga cevi vseh dimenzij, PLOŠČE za tlak itd. — TVORNICA CEMENTNIH IZDELKOV: JOS. CIHLAR Ljubljana, Vodovodna c. 1.

Spalno opravo

PRODAM po zelo nizki ceni, čisto novo, svetlo politirano, zaradi pomanjkanja prostora. Oprava je moderna s psiho, okroglo ogledalo. Naslov pove uprava lista pod številko 2355.

JABOLKA

KUPIM. Ponudbe na upravo pod šifro »SADJE«. 2334

Inserati

v »Slovencu« imajo za našega trgovca in obrtnika velik uspeh, ker ima ta dnevnik največ naročnikov med našim ljudstvom na deželi. Cene oglasov

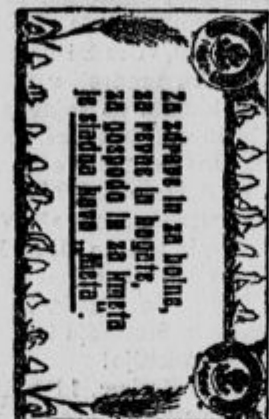
v »Slovencu«

so tako določene, da se lahko naroči oglas že za ceno od 5 Din naprej in je torej insercija pristopna tudi manj imovitim. Cenik za oglase in pa izvod časopisa dobite na zahtevo popolnoma

zastonj!

Iščem pošteno, mlajšo **POSTREZNICO**

od pol 8 do pol 10 zjutraj za takoj. Naslov pri upravnistvu lista pod številko 2353.

Vsakovrstne tehtnice kakor decimalne od 100—5000 kg in trdga lesa in s pasivno podporo, balanci s šalami in marmor. ploščo, okrožke, namizne itd. ima vedno in najceneje v veliki zalogi tvrdka.

Stanko Florjančič
Ljubljana, Sv. Petra cesta 35

Stara, renom. trgovska tvrdka špecerijske stroke na debelo in drobno v zelo prometnem kraju Slovenije

sprejme družabnika

s večjim kapitalom in proti sodelovanju. — Pogoji: resnost, značajnost, trgovska naobrazba, neoporečna preteklost. — Cenjene ponudbe pod šifro »VELETRŽEC-DRUŽABNIK« na upravnistvo »Slovenca«.

Enonadstr. HIŠA
V NOVEM MESTU

z 8 sobami, poleg sadni vrt in vrt za zelenjavo, takoj naprodaj. — Ponudbe pod: »Novo mesto št. 2260« na upravo »Slovenca«.

Bukovo oglje

suho dobre kvalitete vilano samo za ekaport množno blago kupuje vedno

Guerrino Marcon, Trst
Via San Anastaso 10.

Obvezne oferte s najnižjo ceno franco Postojna se adresira na gorenji naslov ali pa na Glav. Marcon, Strada Dolanjska

ZVONOLIVARNA
„ZVONOGLAS“
TOMANOVA ULICA MARIBOR. TELEFON ŠT. 74
HITRA POSTREŽBA,
PRVOVRSTNA IZVRŠITEV, NIZKE CENE.
RAČUN PRI ZADRUŽNI-GOSPODARSKI-BANKI MARIBOR.
„ZVONOGLAS“
OKUSNO IZDELANI BRONASTI ZVONOVI — HARMONIČNO AKORDIČNI TRAJNI GLASOVI

Več različnih

motorjev in dvokoles, rabljenih in novih, poceni naprodaj. — LJUBLJANA, Karlovska cesta št. 4. 1961

Ne zamudite prilike!

Došlo go VRTNICE v raznih 40 vrstnih barvah iz svetovnoznane drevesnice Tschendorff Dresden, katerih je pa le še 600—700 komadov na zalogi in se dobe vedno pri Ivan BRICELNIK, Ljubljana, Vel. Čolnarska 21

Najceneje CEMENT

Prima Portland Trboveljski in Dalmatinski, dobavlja v poljubnih množinah. V zalogi tudi apno. Naročila sprejema H. PETRIČ, Gosposvet-ska cesta 16/L. — Tel. 343.

P. n.

Šivilje gospodinje

opozarjamo, da so zopet dospeli najboljši živalni stroji

Gritzner

v vseh opre mah

za rodbinsko in obrtno rabo. Istotam vseh vrst čevljarski stroji „Adler“ kakor: cilindri, levoročni in krojaški.

Pouk v vezanju ter krpanju perila in nogavic (štojanje) brezplačno edino le pri:

Josip Peteline

Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika ob vodi.

Popravila sprejemamo!

Na jugodnejša preskrba s kurivom.

DRVA iz trdga lesa (odrezki od žage in parket) in ZAGANJE oddaja po znatno nižani ceni, dokler traja zaloga — IVAN ŠISKA, tovar. parket in parna žaga Ljubljana, Metelkova ul. 4.

Agitirajte za naše časopise!

Ime:

R. Miklauc
Ljubljana

bodi vsakemu znano pri nakupu blaga
za obleko in perilo.

Hotel „Meran“ MARIBOR

je vsled težke obolenosti lastnika takoj NA-PRODAJ oziroma SE ODDA V NAJEM. — Prostori so zelo primerni tudi za bančno ali kako drugo večje podjetje. 2177

Prometni zavod za premož d. d. V LJUBLJANI prodaja

PREMOG

IZ SLOVENSKEH PREMOGOVNIKOV vsen kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo

INOZEMSKI PREMOG IN KOKS

vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno prvostni čehoslov. in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in brikete

Naslov: Prometni zavod za premož d. d. V Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 15. II.

V večjem mestu Slovenije se ODDA V NAJEM zelo dobro vpeljana TRGOVINA

in sicer s špecerijskim, kolonialnim in mešanim blagom, alkoholnimi pijačami, mlinskimi izdelki ter poljskimi, vrtnimi in gozdnimi pridelki. Vpoštevalo se bo le solidne in dobre trgovce. Stanovanje in skladišča v hiši. Prevzeti je vso zalogo po dnevni ceni za približno 150.000 dinarjev. — Ponudbe je poslati na upravo »Slovenca« pod šifro: »TRGOVINA V NAJEM št. 1650.

POPRAVILA

vseh vrst električnih strojev transformatorjev in aparatov prevzema proti jamstvu prvovrstne strokovne izvršitve

moderno urejena tovarna

Jugoslovanskega

SIEMENS

d. d. v Zagrebu

Uradi: Draškovičeva ulica 23. Telefon 8-84. 25-82.

Naslov za pošiljke: ZAGREB — SAVA. Industrijski kolosjek.

ANTON VILFAN

posestnik in gostilničar pri Alešu

danes ob polu 9 uri dopoldne po daljšem bolehanju, previden s sv. zakramenti, v 68 letu starosti, bogu vdano izdihnil svojo blago dušo.

Pogreb draglega pokojnika bo v petek dne 25. aprila ob 10 dop. in sicer najprej v župno cerkev na Ježici, odtam pa po opravljeni slovesni zadušnici na župno pokopališče pri Sv. Jurju v Stožicah.

Blagega pokojnika priporočam vsem znancem in prijateljem v molitev in blag spomin.

Ljubljana, dne 23. aprila 1924.

Marjeta Vilfan,
soproga.